

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

'T Vrije (Wevelgem, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2017F344

Januari - Februari 2018

ARCHEOLOGIENOTA

BUREAUONDERZOEK (FASE 0)

DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Janiek De Gryse, Clara Thys, Wouter Van Goidsenhoven, Joren De Tollenaere, Aaron Willaert
Wetenschappelijke begeleiding: Dieter Demey

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /

De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:

Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2018

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek	6
1.1 Beschrijvend gedeelte	6
1.1.1 Administratieve gegevens	6
1.2 Onderzoeksopdracht	8
1.2.1 Onderzoekskader	8
1.2.2 Juridische context	8
1.2.3 Randvoorwaarden	9
1.2.4 Archeologische voorkennis van het terrein	9
1.2.5 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief	10
1.2.6 Onderzoeksmethode- en strategie	12
1.2.6.1 Methode	12
1.2.6.2 Fysisch geografische situatie	12
1.2.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen	12
1.2.6.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader	12
1.2.6.5 Verstoringshistoriek	13
1.3 Assessmentrapport	14
1.3.1 Ruimtelijke situering	14
1.3.2 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens	15
1.3.2.1 Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)	16
1.3.2.2 Geologie	17
1.3.2.2.1 Tertiair	17
1.3.2.2.2 Quartair	18
1.3.2.3 Bodem	19
1.3.2.3.1 Bodemtypes	19
1.3.2.3.2 Bodemerosie	21
1.3.2.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop	22
1.3.2.5 Hydrografie	25
1.3.3 Gekende archeologische waarden	26
1.3.3.1 Historisch en cartografisch onderzoek	26
1.3.3.1.1 Historische achtergrond	26
1.3.3.1.2 Historische kaarten	27
1.3.3.1.3 Huidige gebruik en verstoringen	32
1.3.3.2 Beschrijving van de gekende archeologische waarden	36
1.3.3.3 Projectgebied gesitueerd ten aanzien van zijn landschappelijk en culturele kader	41

1.4	Synthese	42
1.4.1.1	<i>Interpretatie van aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed</i>	<i>42</i>
Deel 2:	Bibliografie.....	43
Deel 3:	Bijlagen.....	44

FIGURENLIJST (2017F344)

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	7
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).....	7
Figuur 3: Uitgravingen en aanvullingen overzicht (bron: opdrachtgever).....	10
Figuur 4: Ontworpen toestand (bron: opdrachtgever).	11
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	16
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).	17
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).....	18
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	20
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, 2017 (Bron: Geopunt).	21
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	22
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen, detail (Bron: Geopunt).	23
Figuur 13: Hoogteverloop van het projectgebied (van zuidwest naar noordoost) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (Bron: Geopunt).	24
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het DHMV met weergave van de waterlopen (Bron: Geopunt).	25
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).	28
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	29
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	29
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).	30
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de loopgravenkaart, december 1917 (Bron: Memory Maps - 20-28NE-9A-051217).	31
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de loopgravenkaart, september 1918 (bron: Memory Maps - 20-28NE-10A-130918)	32
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).	33
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).	33
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).	34
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).	34

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthfoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).	35
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).	36
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofot, middenschallig, winteropnamen, 2017 t.a.v. het cultuurhistorisch kader (Bron: Geoportaal).	41

TABELLENLIJST (2017F344)

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	6
Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....	15

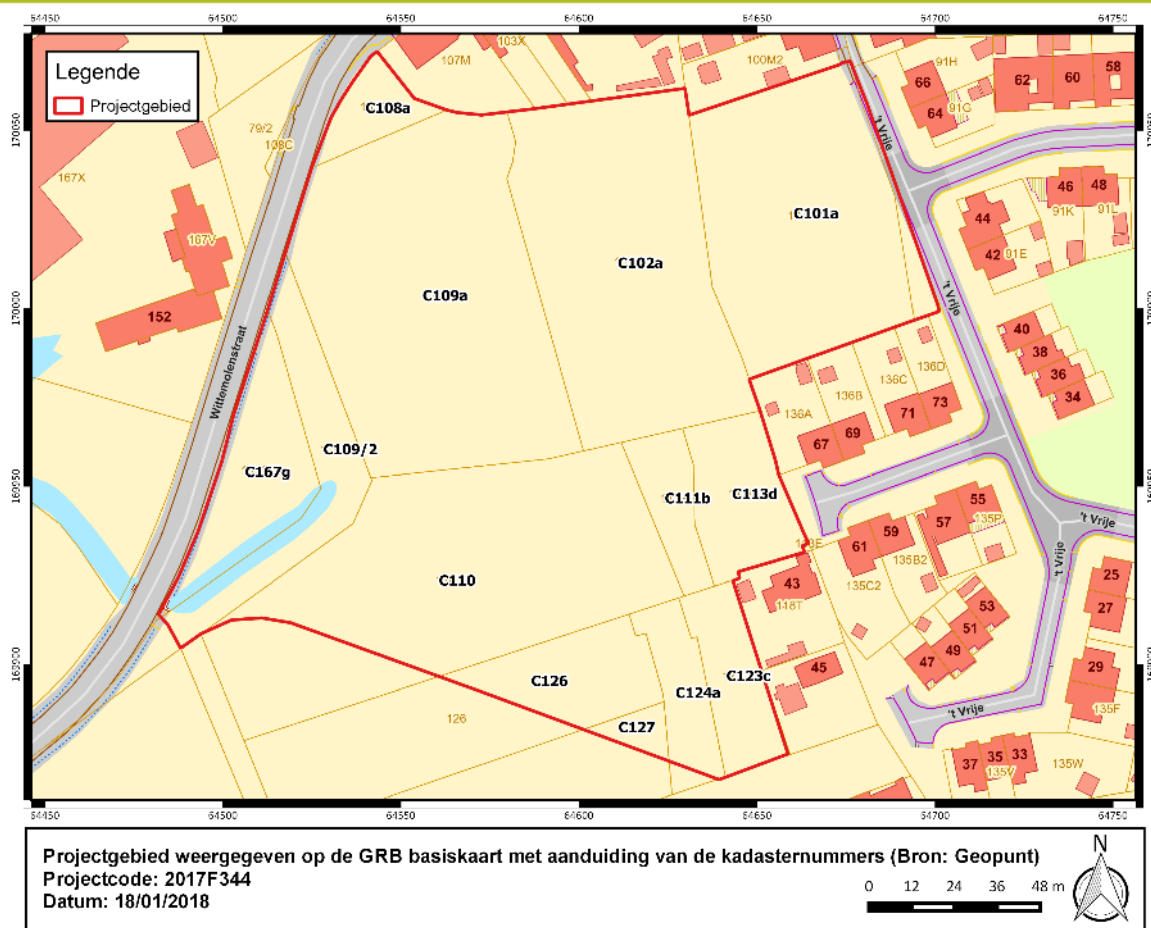
Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

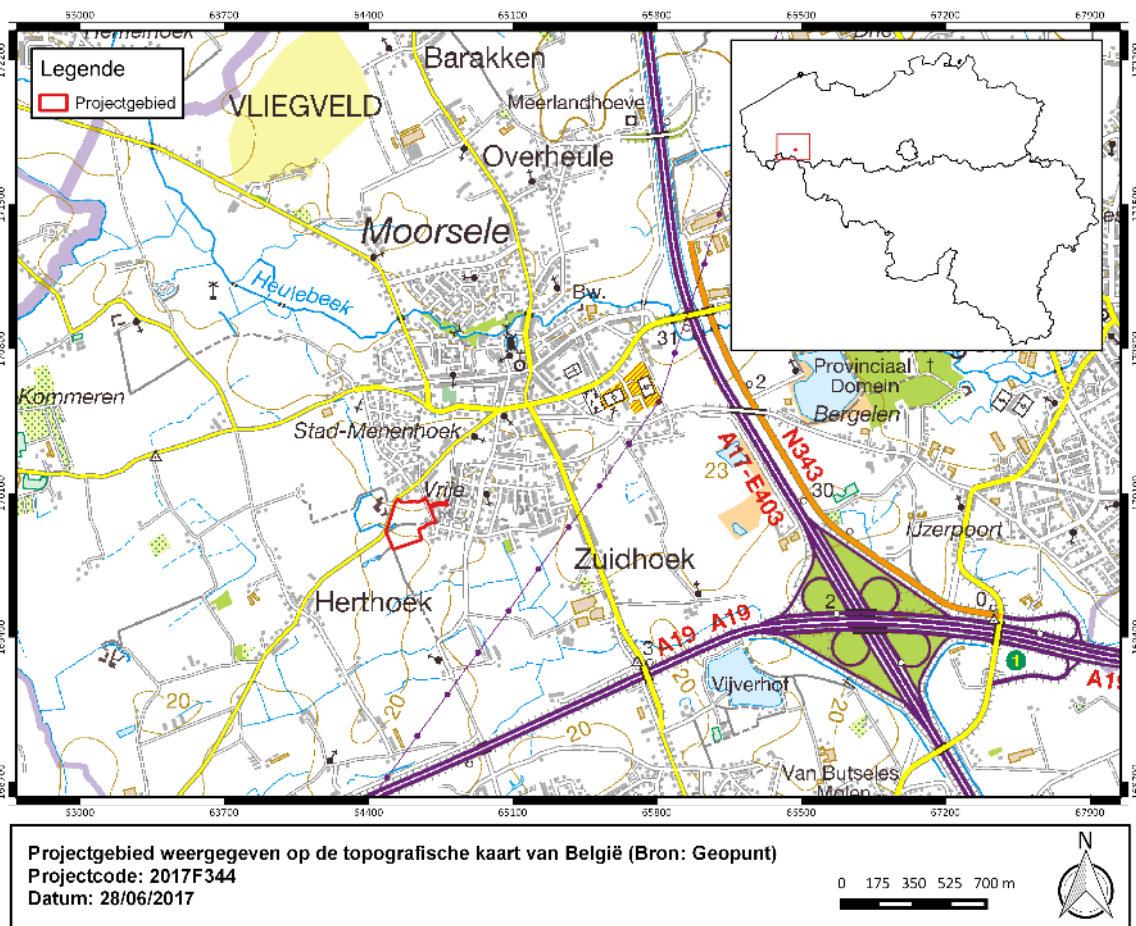
1.1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Wevelgem
	Deelgemeente	Moorsele
	Postcode	8560
	Adres	't Vrije 8560 Moorsele
	Toponiem	'T Vrije
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 64446 Y _{min} = 169861 X _{max} = 64756 Y _{max} = 170077
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Wevelgem, Afdeling 4, Sectie C, nr's: 108a, 109a, 102a, 101a, 167g, 109/2, 110, 111b, 113d Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Dieter Demey (projectleider archeologie) Wouter Van Goidsenhoven (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Joren De Tollenaere (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt)

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Onderzoekskader

Aanleiding van onderhavig bureauonderzoek vormt de geplande realisatie van een verkaveling. Het projectgebied wordt in deze studie 't Vrije Wevelgem genoemd. Met onderhavig bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

Het archeologisch vooronderzoek betracht vooreerst archeologische artefacten en sites op te sporen binnen de grenzen van 't Vrije Wevelgem. Finaal formuleert het archeologisch vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering.

Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is op basis van de bestaande bronnen, het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites?
- Indien niet, kan de afwezigheid van indicaties op basis van de resultaten van het bureauonderzoek verklaard worden?
- Indien wel, kan op basis van bestaande bronnen bepaald worden wat de aard, datering en bewaring is?
- Wat is de verstoringshistoriek van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?
- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site?

1.2.2 Juridische context

Het projectgebied bevindt zich gedeeltelijk deels in een zone bestemd als woonuitbreidingsgebied en deels in een zone bestemd als landbouwgebied. Het projectgebied bevindt zich noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt, noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande verkavelingsvergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 2, 75 hectare; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.3 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt. Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel maatschappelijk onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning of verkavelingsvergunning. De geplande werken betreffen de aanleg van sociale woonwijken. Het is van maatschappelijk belang dat de timing niet in het gedrang komt. Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.4 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Wevelgem Wittemolenstraat werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.2.5 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief

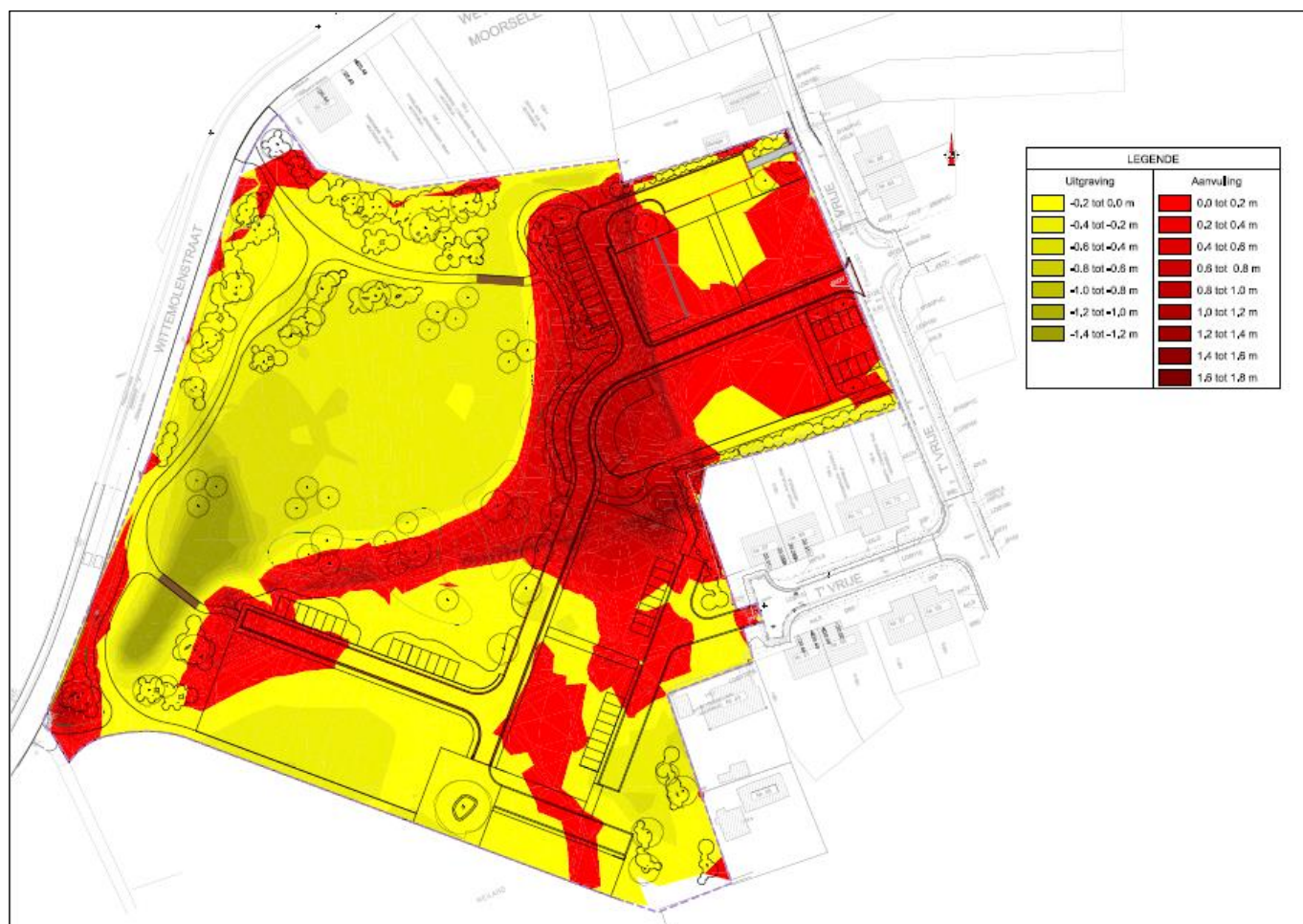
een tekstuele beschrijving van de door de initiatiefnemer geplande werken en bodemingrepen, geïllustreerd met een overzichtsplan en doorsneden.

De totale oppervlakte van het onderzoeksterrein bedraagt 2,75 hectare

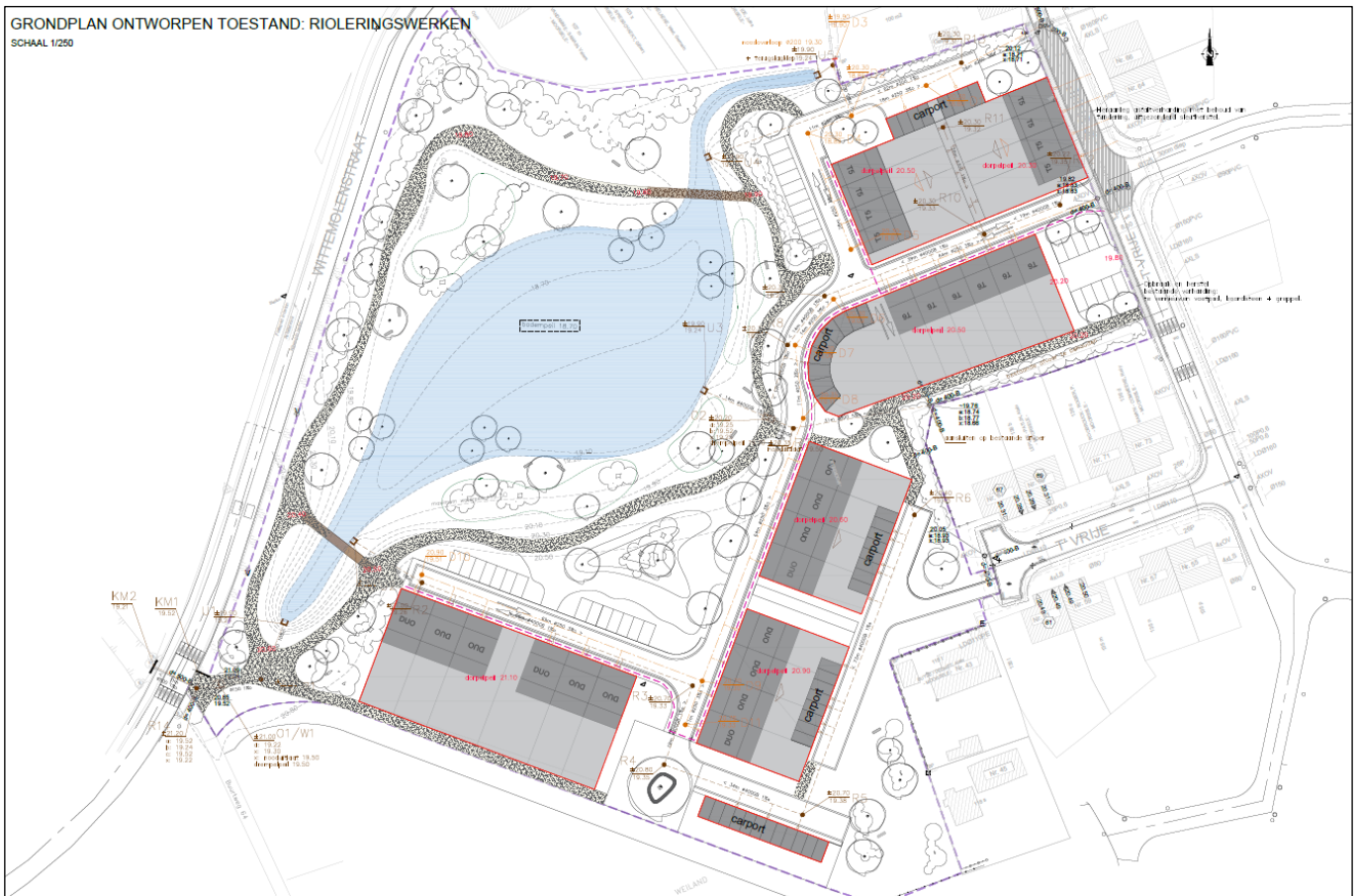
De opdrachtgever plant het rooien van beplanting, het dempen van bestaande grachten en het uitgraven en ophogen van grond in functie van het ontwerp. In bijlage een overzicht van de verschillende uitgravingsdieptes. (zie tevens Figuur 3)

Na deze werken gaat de opdrachtgever over tot de aanleg van een wegnis en rioleringen, de realisatie van 28 nieuwe woningen en bijhorende infrastructuur (groenzone-omgevingsaanleg). Voor de wegnis betreft de bodemingreep 60 centimeter onder het maaiveld, de riolering zal zich situeren op 1,5 meter onder het maaiveld.

De witte zones op het plan in bijlage (en Figuur 3) zijn plaatsen waar géén grondverstoring zal plaatsvinden. Deze plaatsen zijn zeer miniem.

Figuur 3: Uitgravingen en aanvullingen overzicht (bron: opdrachtgever).

Figuur 4: Ontworpen toestand (bron: opdrachtgever).

1.2.6 Onderzoeksmethode- en strategie

1.2.6.1 Methode

Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

1.2.6.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen. De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad van het archeologische erfgoed.

Volgend kaartmateriaal werd geconsulteerd t.b.v. de aardkundige analyse van de projectlocatie:

- Tertiair geologische kaart van Vlaanderen
- Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart
- Geomorfologische kaart

1.2.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen

Dit wijst op vindplaatsen waar de fysieke neerslag van menselijke activiteiten uit het verleden reeds werd vastgesteld en gedocumenteerd. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd.

1.2.6.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties.

Om bij deze casus inzicht te verwerven over de archeologische indicatoren in het plangebied werd onderstaand historisch kaartmateriaal geanalyseerd:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Vandermaelenkaart, 1846-1854
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)
- Loopgravenkaart 1917

Op basis van dit kaartmateriaal kan het landgebruik vanaf de tweede helft van de 18de eeuw vastgesteld worden en de eventuele gevolgen ervan op het archeologisch bodemarchief ingeschat worden.

Deze gegevens werden aangevuld met informatie afkomstig uit archeologische en historische literatuur, daarnaast is ook gebruik gemaakt van data over de lokale toponymie en geschiedenis. De keuze van de bronnen is gebaseerd op graad van relevantie en toegankelijkheid.

Om het cultuurhistorische kader van het projectgebied in kaart te brengen, werd het kaartmateriaal beschikbaar op Geoportaal geconsulteerd.

1.2.6.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van de planlocatie bepaalt in belangrijke mate de gaafheid en bewaringsgraad van het archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, verslagen van bodemonderzoeken of informatie uit de aardwetenschappelijke kaarten een grote rol spelen bij het correct inschatten van de aanwezigheid en van de bewaringstoestand van de archeologische resten.

1.3 Assessmentrapport

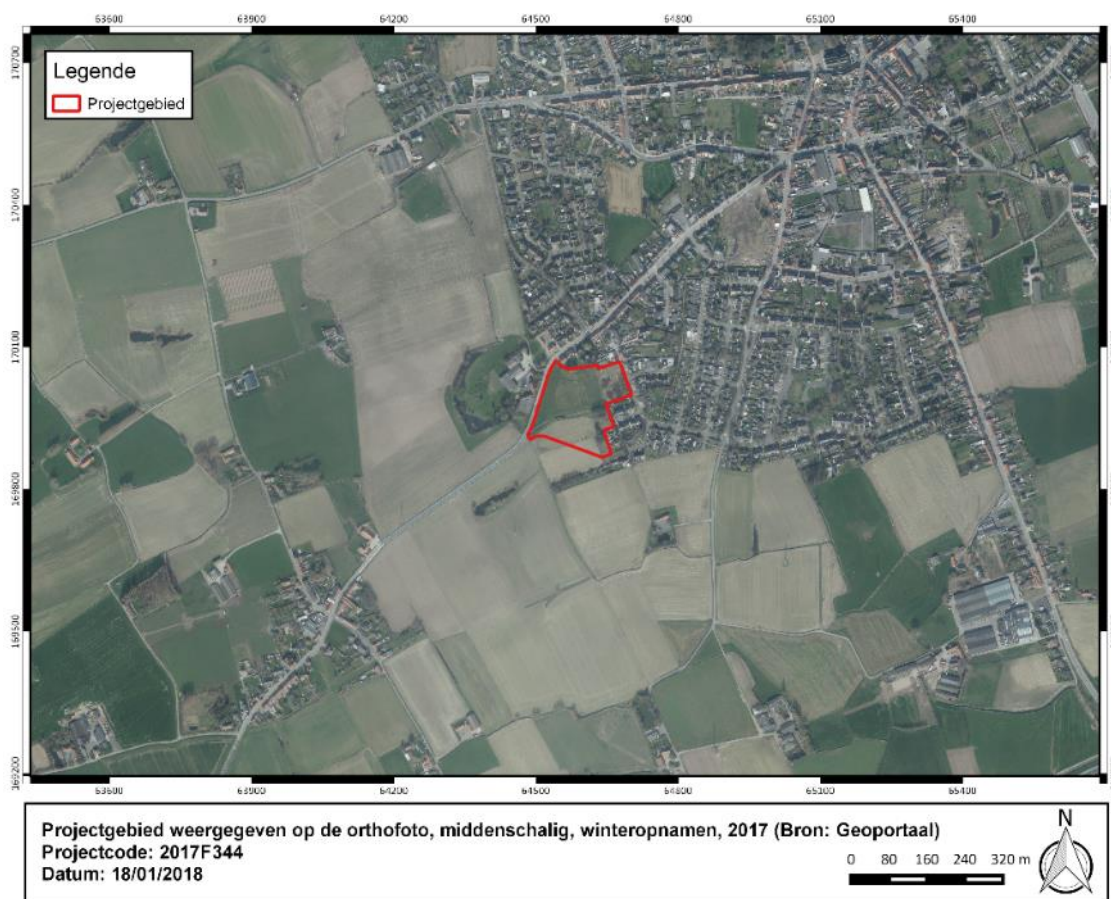
Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.3.1 Ruimtelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen in Moorsele, deelgemeente van Wevelgem, in het zuiden van de provincie West-Vlaanderen. Moorsele bevindt zich op ongeveer 8,5 km van Kortrijk en op 6,5 km van Menen. In het noorden grenst de gemeente aan Dadizele, Ledegem en Rollegem-Kapelle; in het oosten aan Sint-Eloois-Winkel en Gullegem; in het zuiden aan Wevelgem en Menen en in het westen aan Geluwe.

Het onderzoeksterrein grenst ten westen aan de Wittemolenstraat en vindt in het oosten aansluiting bij een verkaveling aan 't Vrije. Ten noorden situeert zich tevens bebouwing en ten zuiden ligt open terrein. De dorpskern van Moorsele bevindt zich ca. 850 meter ten noordwesten.

Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

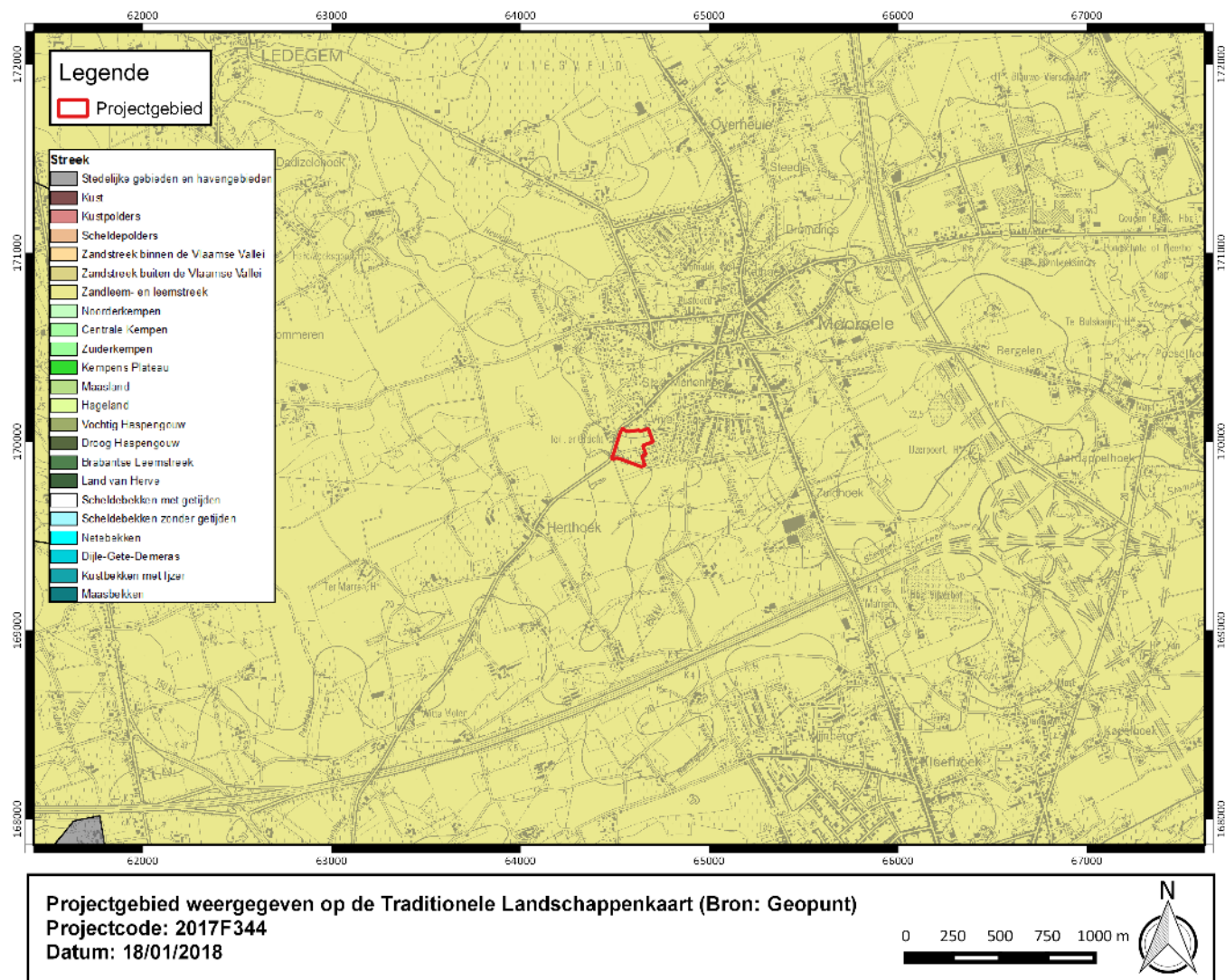
1.3.2 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Traditionele landschappenkaart	Zandleem- en leemstreek
Tertiair	Lid van Moen (Fm. Kortrijk)
Quartair	Type 3: fluviatiele afzetting/eolische afzetting
Bodemtypes	Lep(o), Ldp, Ldp(o), Ldc, Pba, Pcc, OB
Potentiële bodemerosie	Verwaarloosbaar tot zeer laag
Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen	19,5 tot 21,5 m TAW
Hydrografie	Leiebekken (deelbekken: Grensleie) Waterlopen: Houtenagelbeek, Gaverbeek, Heulebeek

1.3.2.1 Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)

Het plangebied is gelegen binnen de zandleem- en leemstreek.

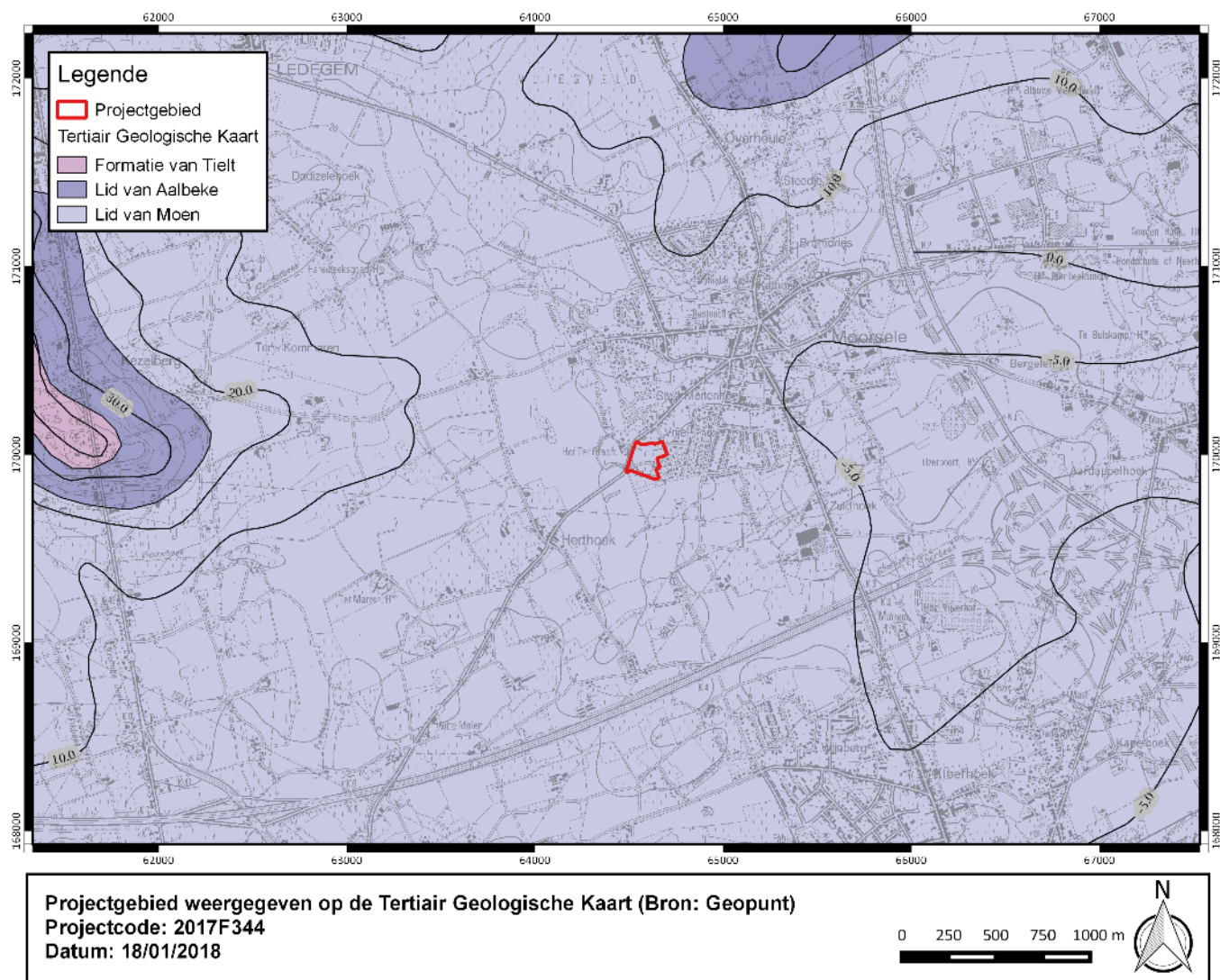
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.2 Geologie

1.3.2.2.1 Tertiair

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Moen** (Formatie van Kortrijk). Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

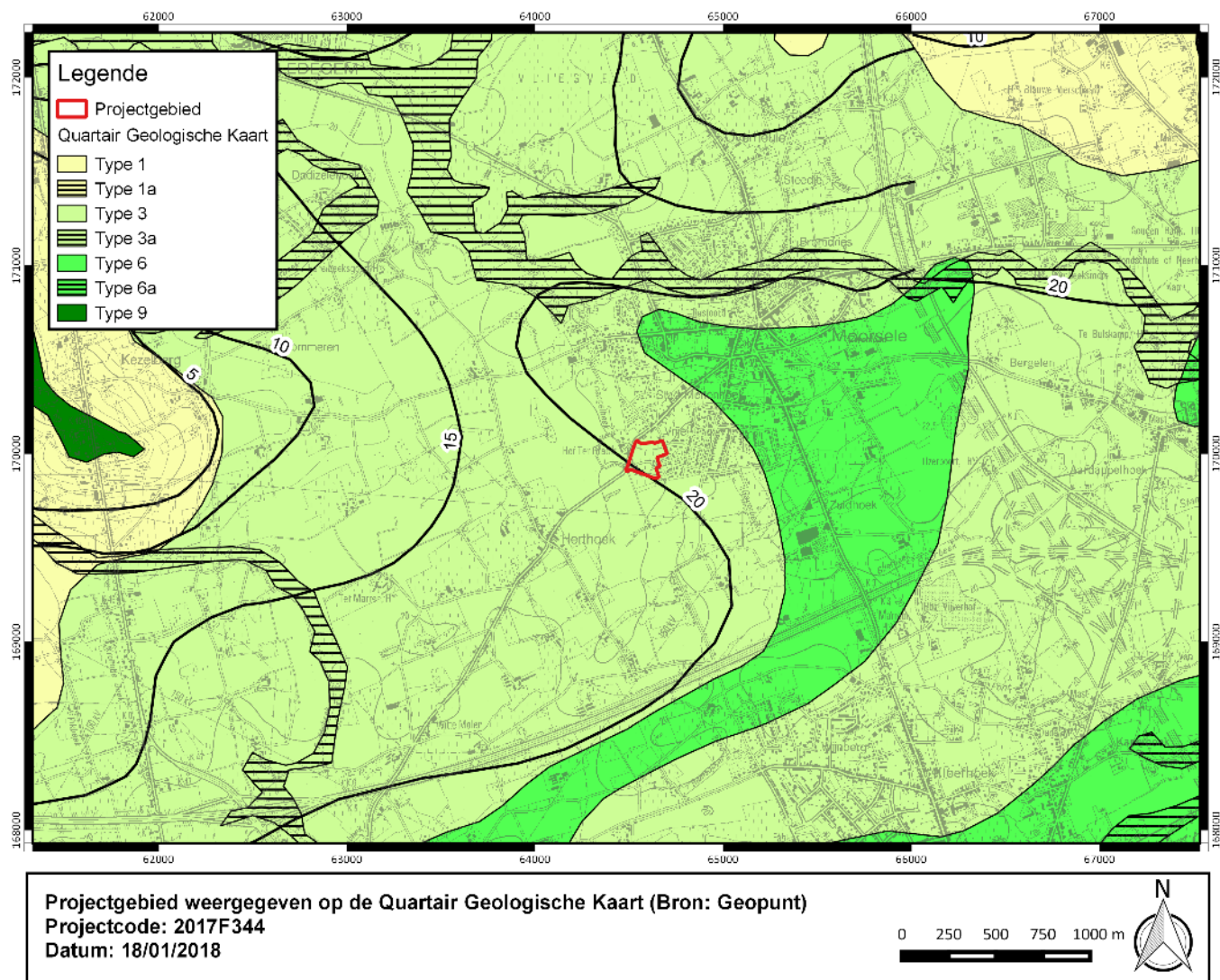
Het **Lid van Moen** is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleiigere afzetting.

Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.2.2 Quartair

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.3 Bodem

1.3.2.3.1 Bodemtypes

Het bodemtype **Lep(o)** is een natte zandleembodem zonder profiel met een sterke antropogene invloed en is een hydromorfe alluviale bodem. Deze is veel te nat en soms kortstondig geïnundeerd in de winter. De kleur is grijs met talrijke roestvlekken en op dieper dan 80 cm wordt een blauwgrijs reductiemateriaal aangetroffen.

Het bodemtype **Ldp** is een matig natte zandleembodem zonder profiel. Het is een colluviale grond gekenmerkt door een laag recent geërodeerd sediment. Op geringe tot matige diepte komt vaak een textuur B voor of een Tertiair substraat. Het colluviaal dek onderscheid zich van het autochtoon zandleem door de aanwezigheid van kleine houtskool- en baksteenrestjes. Roestverschijnselen beginnen tussen 50 en 80 cm.

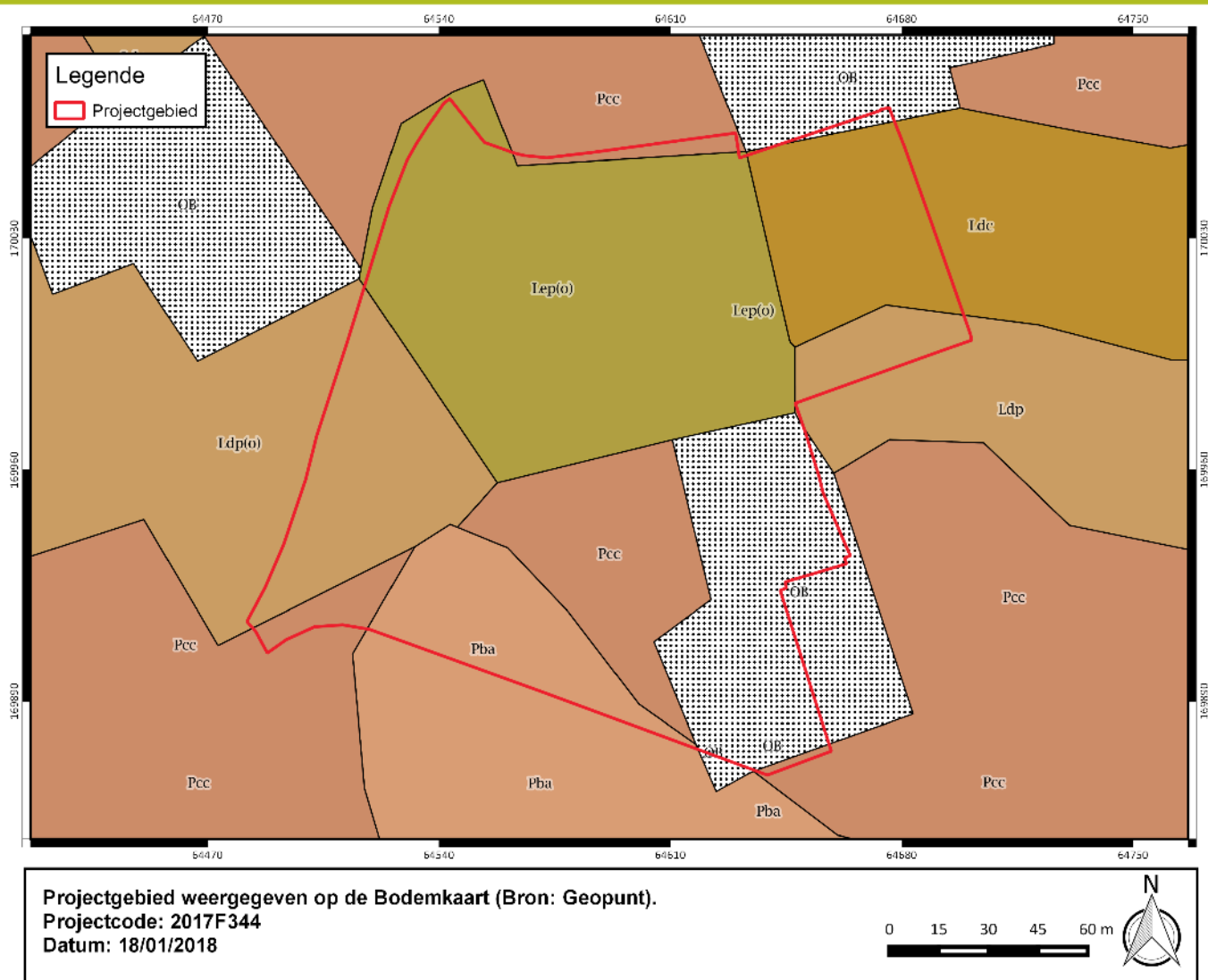
Het bodemtype **Ldp(o)** is een matig natte zandleembodem zonder profiel met een sterke antropogene invloed. Het is een colluviale grond gekenmerkt door een laag recent geërodeerd sediment. Op geringe tot matige diepte komt vaak een textuur B voor of een Tertiair substraat. Het colluviaal dek onderscheid zich van het autochtoon zandleem door de aanwezigheid van kleine houtskool- en baksteenrestjes. Roestverschijnselen beginnen tussen 50 en 80 cm.

Het bodemtype **Ldc** is een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwvoor is donker grijsbruin en onder de Ap komt een bleekbruin uitgeloopte horizont voor die aan de contactzone met de textuur B zwakke roestverschijnselen vertoont. De textuur B is verbrokkeld, sterk gevlekte en door oxidoreductieverschijnselen met bruinrode en grijze vlekken doorweven. Het materiaal wordt soms zwaarder of zandiger in de diepte. Op wisselende diepte komt dikwijls het Tertiair substraat voor. Roestverschijnselen beginnen globaal in het bovenste deel van de textuur B.

Het bodemtype **Pba** is een droge licht zandleembodem met textuur B horizont of weinig duidelijke kleur B horizont. De bouwvoor is 20-30 cm dik, (donker)grijsbruin, matig humeus en rust op een bruinachtige zwake humeuze overgangshorizont van 20-30 cm dikte. Soms komt een uitgeloopte horizont voor onder deze overgangshorizont. De textuur B begint op 70-90 cm met roestverschijnselen beginnende tussen 90 en 120 cm.

Het bodemtype **Pcc** is een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze bodem heeft een 25-30 cm dikke grijsbruine bouwvoor en is goed humeus. Door in cultuurname is een deel van de uitlogingshorizont met de bouwvoor vermengd tot een homogeen goed humeuze Ap waaronder een bruingele overgangshorizont voorkomt van 20-30 cm dik. De verbrokkelde textuur B situeert zich tussen 50 en 80 cm. Veel Pcc gronden zijn beïnvloed door de Tertiair onderliggende formaties welke op wisselende diepte een gevarieerd substraat vormen.

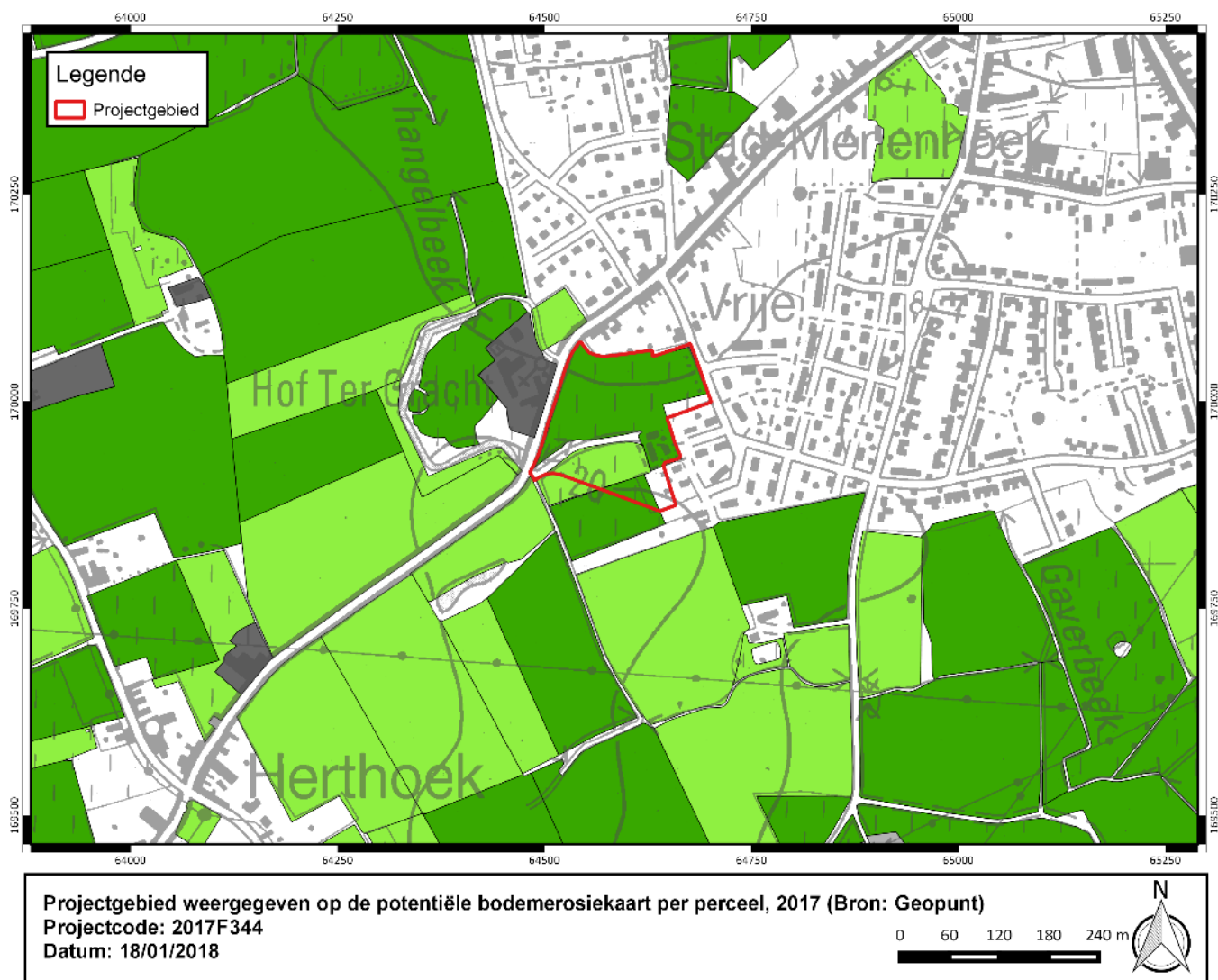
Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.3.2 Bodemerosie

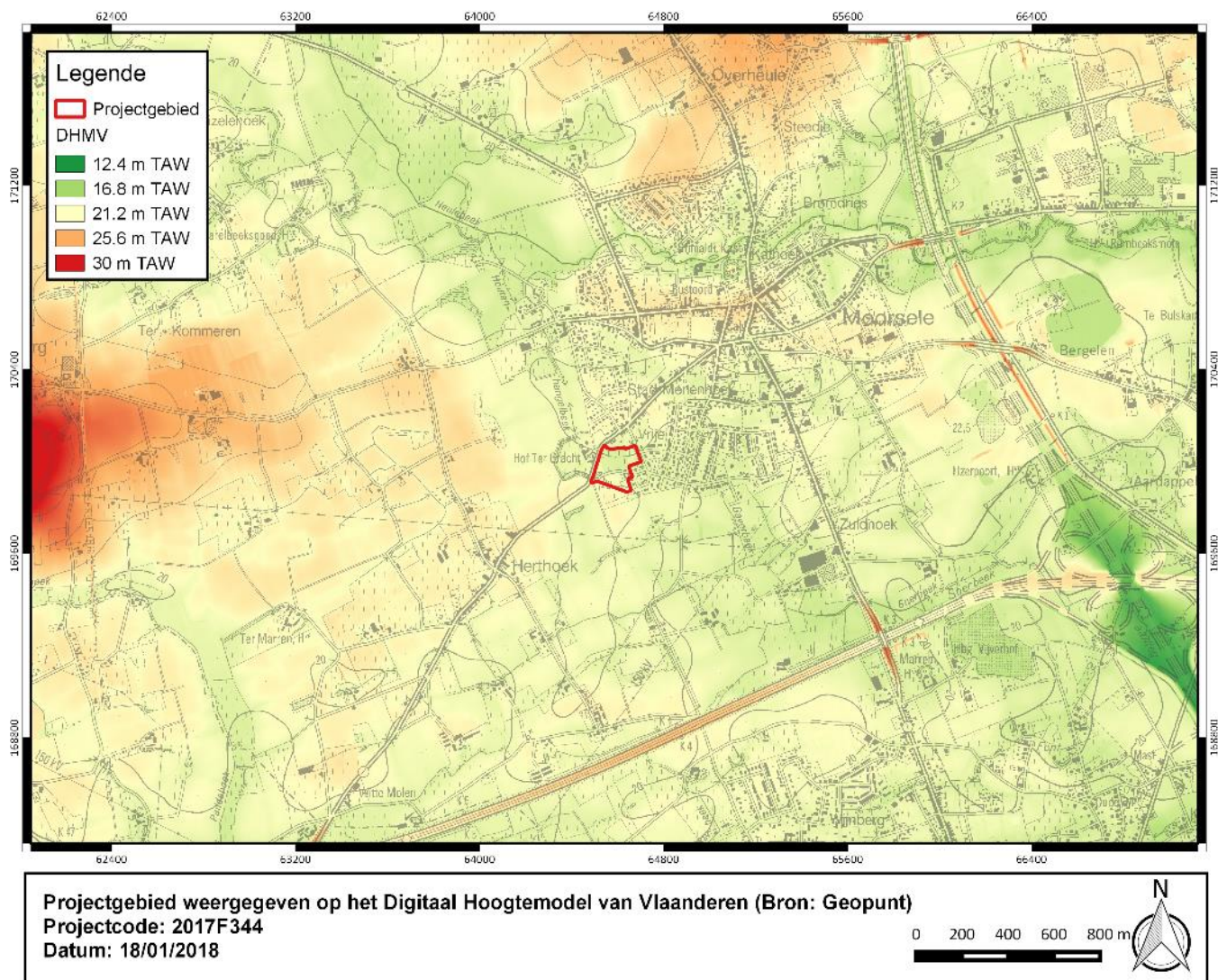
De potentiële bodemerosie van het projectgebied is in het noorden verwaarloosbaar terwijl deze in het zuidenwesten zeer laag is. De zuidelijke tip heeft dan weer een verwaarloosbare potentiële bodemerosie.

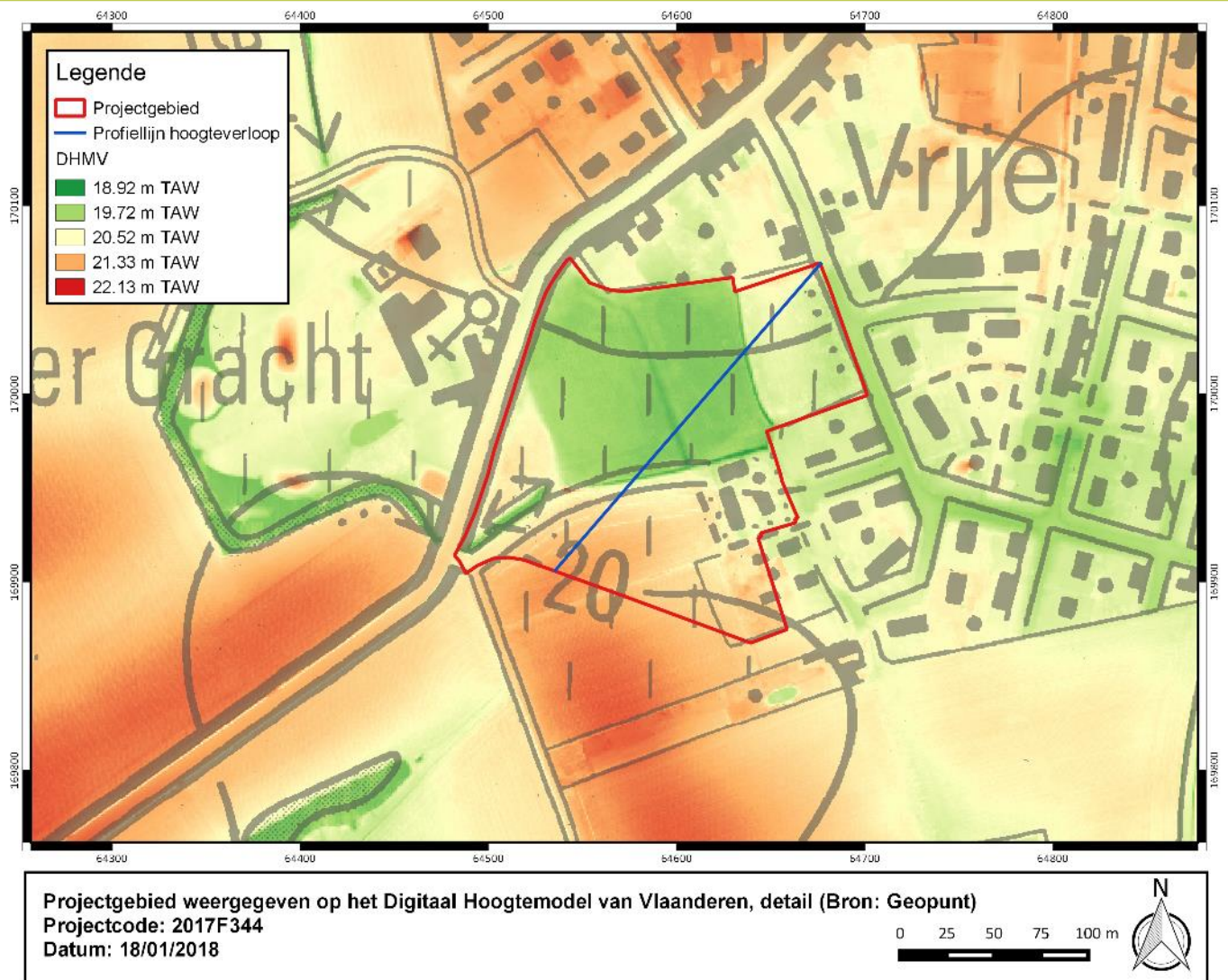
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.2.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop

Het projectgebied is gelegen tussen een hoogte van ca. 19,5 en 21,5 m TAW. In het centrale gedeelte is een duidelijk lager gelegen gebied op te merken op ca. 19,5 m TAW. Het overige deel van het terrein kent een hoogte van ca. 20,5 tot 21,5 m TAW. Het lager gelegen gebied is een weiland die op de historische kaarten ook al aanwezig was.

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

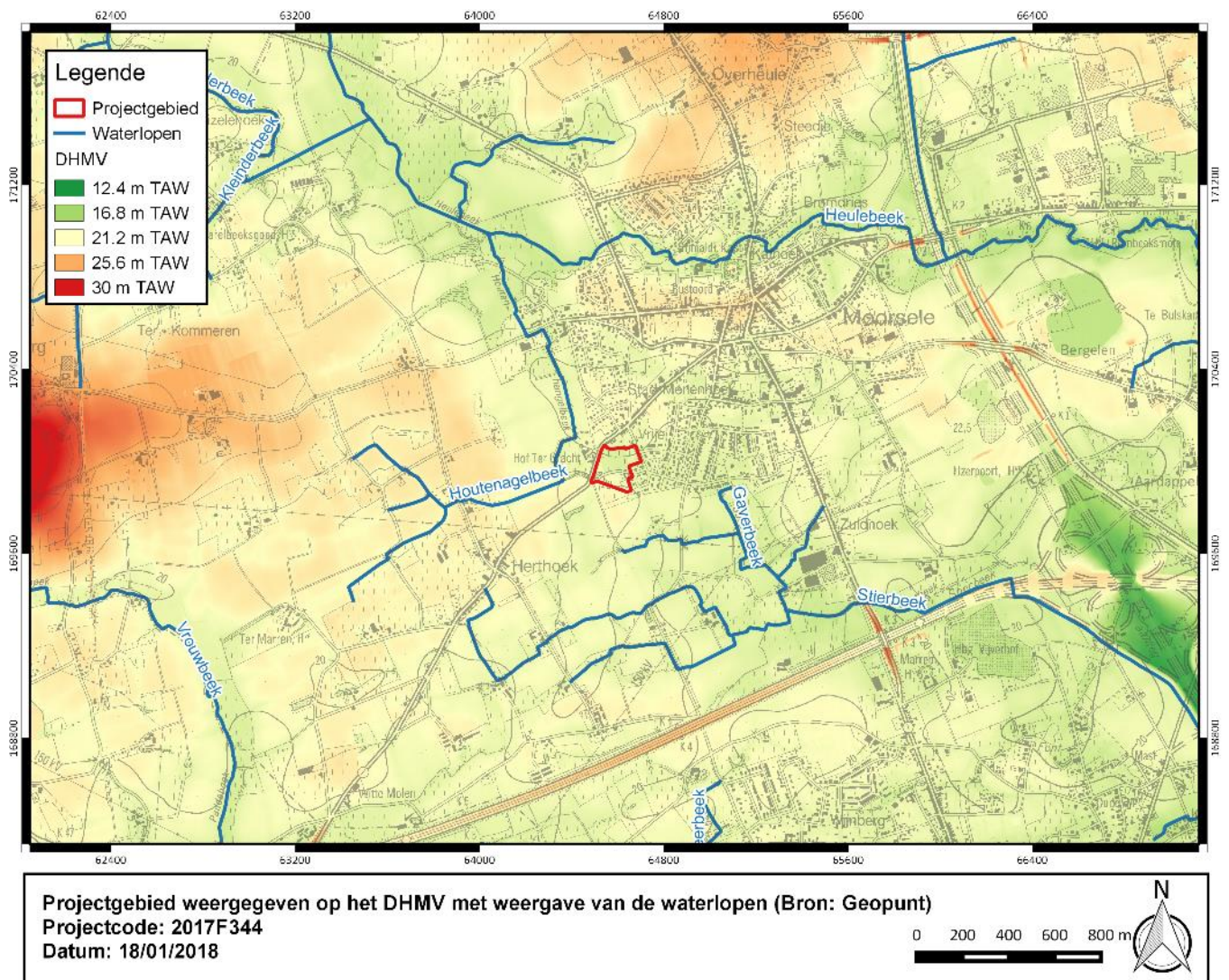
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen, detail (Bron: Geopunt).

Figuur 13: Hoogteverloop van het projectgebied (van zuidwest naar noordoost) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (Bron: Geopunt).

1.3.2.5 Hydrografie

Het projectgebied is gelegen in het Liebekken (deelbekken: Grensleie). Ten westen stroomt de Houtenagelbeek, ten zuiden stroomt de Gaverbeek. Ten noorden is de Heulebeek aanwezig.

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het DHMV met weergave van de waterlopen (Bron: Geopunt).

1.3.3 Gekende archeologische waarden

1.3.3.1 Historisch en cartografisch onderzoek

1.3.3.1.1 Historische achtergrond

De oudste sporen van menselijke activiteiten in Moorsele zijn aangetroffen langs de Romeinse heirweg Boulogne – Tongeren die langs het kasteel door de gemeente liep.

De eerste vermelding is als Mortsella, wat vermoedelijk *hoog, zaalvormig* gebouw betekent. De gemeente is ontstaan op een kruispunt van wegen, in een meander van de Heulebeek. De heerlijkheid van Moorsele, tevens de oudste heerlijkheid gelegen binnen het huidige grondgebied van de gemeente was één van de twaalf burchtgenootschappen van het kasteel van Kortrijk. De heren van Moorsele waren vanaf het midden van de 12de eeuw tot de tweede helft van de 13de eeuw wellicht ook de heren van Moorslede.

Een tweede heerlijkheid binnen de huidige gemeentegrenzen is de heerlijkheid Ter Gracht, die zeker is gesticht voor 1200. De heerlijkheid Moorsele-ter Gracht telde 20 achterlenen in o.m. Bissegem, Gullegem, Wevelgem, Geluwe en Dadizele. De heerlijkheid ter Gracht werd eveneens gehouden van het kasteel van Kortrijk en hoewel het foncier groter was dan dat van Moorsele, was het geen burchtgenootschap. Het kasteel werd in het begin van de 15de eeuw verwoest en werd nooit meer heropgebouwd, de kasteelmote en de hoeve ter Gracht bleven bewaard.

In de 14de eeuw wordt de grondslag voor de textielnijverheid gelegd. Er ontstaat een stapelplaats voor woldraad, gelegen aan de Kezelberg. De Moorseelse vrouwen spinnen wol voor de Kortrijkse wevers. Lodewijk van Male, heer van Menen, geeft de stad in 1351 de toestemming om een lakennijverheid op te richten. Hierdoor verhuist de stapelplaats naar Menen. In 1353 wordt echter geconstateerd dat de nieuwe wolstapelplaats niet optimaal van ligging is want de plattelandsspinners waren niet bereid om naar Menen te komen. Hierdoor herroept de graaf het besluit en de wolstapelplaats verhuist weer naar Moorsele. De nieuwe stapelplaats (spinnemarkt of moortelmarkt) was gelegen in de huidige Dadizelestraat.

Omstreeks de 16de eeuw begint men te Moorsele met het telen en weven van vlas op grotere schaal. Desalniettemin werd reeds in de 15de eeuw vlas geteeld op de hofstede "ter Hoeve". Ook de omliggende Leiedorpen gaan langzaam over tot de productie van fijn linnen.

Tijdens de Geuzenopstanden en de invallen van de Oostendse vrijbuiters in 1583 lijdt Moorsele veel schade. In 1570 wordt het goed ter Gracht zwaar beschadigd en wellicht ook het kasteel van Moorsele. Ook het koor van de Sint-Martinuskerk wordt beschadigd.

Hoeve Ter Gracht

In het verleden is reeds een archiefstudie uitgevoerd betreffende de geschiedenis van het 'Goed Ter Gracht' door Philippe Despriet. De resultaten van dit onderzoek zijn gebundeld in *Archeologische Monografieën, nr 13 (1986) „Twintig Zuid-Westvlaamse hoeven" deel 2 (1980)*. De gegevens uit deze publicatie gelden als basis voor onderstaande historische beschrijving.

De heerlijkheid Ter Gracht is oudste en wellicht oorspronkelijk de belangrijkste heerlijkheid op het huidige grondgebied van Moorsele. Omdat zowel Ter Gracht als het burchtgenootschap van Moorsele lenen waren van het kasteel van Kortrijk, en ze vanaf de 14de eeuw dezelfde eigenaars hadden, werden beide in 1456 tot één enkele heerlijkheid verenigd. De heerlijkheid omvatte een foncier van 63 bunder (89 hectare), een molen, twee kastelen, een kerk en een kapel, een viertal hoeven, een tiende, etc.

De heerlijkheid bezat tevens alle rechtspraak, recht op confiscatie en verbeurdverklaring, verbanning uit het graafschap en straatschouwing. De heerlijkheid had een 30-tal achterlenen op gronden in Moorsele.

Christopher vander Gracht was Heer van Gracht aan het eind van de 13de eeuw. Zijn zoon Diederik stichtte in de hoeve een kapelanij, die tien bunder land op de Kezelberg kreeg geschonken. Het Goed Ter Gracht is tevens vermeld in het leenboek van 1365 dat stelt dat de heer in 1363 *'een leen van minen heere, tgoet ter gracht metten ammensceping van keselberghe, groot onder land ende mersch 26 bundre'* hield.

Een overzicht van de verschillende eigenaars van de hoeve is hier niet aan de orde, doch in de archieven zijn schriftelijke neerslagen terug te vinden die een beeld kunnen geven van het oorspronkelijke uitzicht van de hoeve.

In 1519 liet Michiel van Steenkiste de poort herstellen.

In 1716 kreeg Robert Warlop de toestemming om *'un lieu manoir, amassé de maison, manable, pigonnier, remise, grance, porte et estable et autre edifice, contenant de 32 bonnier appelé la cense de Ter Gracht'* verder te gebruiken. Bij zijn door zette zijn weduwe het bedrijf voort. Zij tekende toen een overeenkomst met haar eigenares in verband met een geschil over de pachtvergoeding voor de bomen op de hoeve.

In 1748 bedroeg de oppervlakte van het goed Ter Gracht 2 bunder en 140 roeden (ca. 29 232 m²).¹ In 1760 werden hoeve en heerlijkheid opgemeten en in een landboek beschreven: *'de behuysde ende bewalde hofstede ende boomgaert van 't goet ter gracht, maeckende tesamen een groote happende partie, alwaer eertyds inden boomgaert west van d'hofstede ghestaan heeft t' casteel ende cappelle ter gracht, twee bunder 3 honderd veertich roen groot.'* Deze beschrijving duidt op de locatie van het voormalige kasteel ten westen van de huidige hoeve.

De hoeve Ter Gracht behoort tot het type van meervoudig, omwalde boerderij met halfgesloten bebouwing. In de boomgaard lag vroeger een cirkelvormige mote binnen een afzonderlijke omwalling, beide zijn op heden verdwenen. De hoeve is globaal goed bewaard gebleven maar de rechte trekking van de weg Moorsele-Menen heeft het uitzicht fel geschaad. Het grachtensysteem rond de hoeve is hierdoor deels verstoord.²

Op basis van het archiefonderzoek van Ph. Despriet kan gesteld worden dat de hoeve allicht teruggaat tot de 13de eeuw, en voor het eerst vermeld wordt in 1363. Oorspronkelijk situeerde zich in het westelijk deel van het hoevecomplex een kasteelmote. De archiefbronnen maken geen melding van een mogelijke meervoudigheid van de hoeve die de U-vormige gracht centraal binnen het onderzoeksterrein zou verklaren. De hoeve was volledig omwald en omvatte een ruim aantal gebouwen en een boomgaard. Het onderzoeksterrein situeert zich deels op de locatie van deze hoeve.

1.3.3.1.2 Historische kaarten

Op de Ferrariskaart is duidelijk te zien dat het plangebied de hoeve Ter Gracht aansnijdt. Naast de omgrachting situeren zich tevens een aantal stenen bouwstructuren binnen de contouren van het onderzoeksterrein. Het betreft 3 rechthoekige bouwmassa's en een deel van een L-vormig gebouw. Rondom deze structuren is een boomgaard gelegen die is omgeven door een walgracht. Het plangebied wordt aangesneden door een noord-zuid georiënteerde wegenis. In het noordelijk deel van de onderzoekzone situeert zich tevens een gracht met een duidelijke U-vorm. Mogelijk gaat de site Ter Gracht

¹ 1 Kortrijkse bunder: ca. 1,4 ha en 1 Kortrijkse roede: ca. 8,8 m²

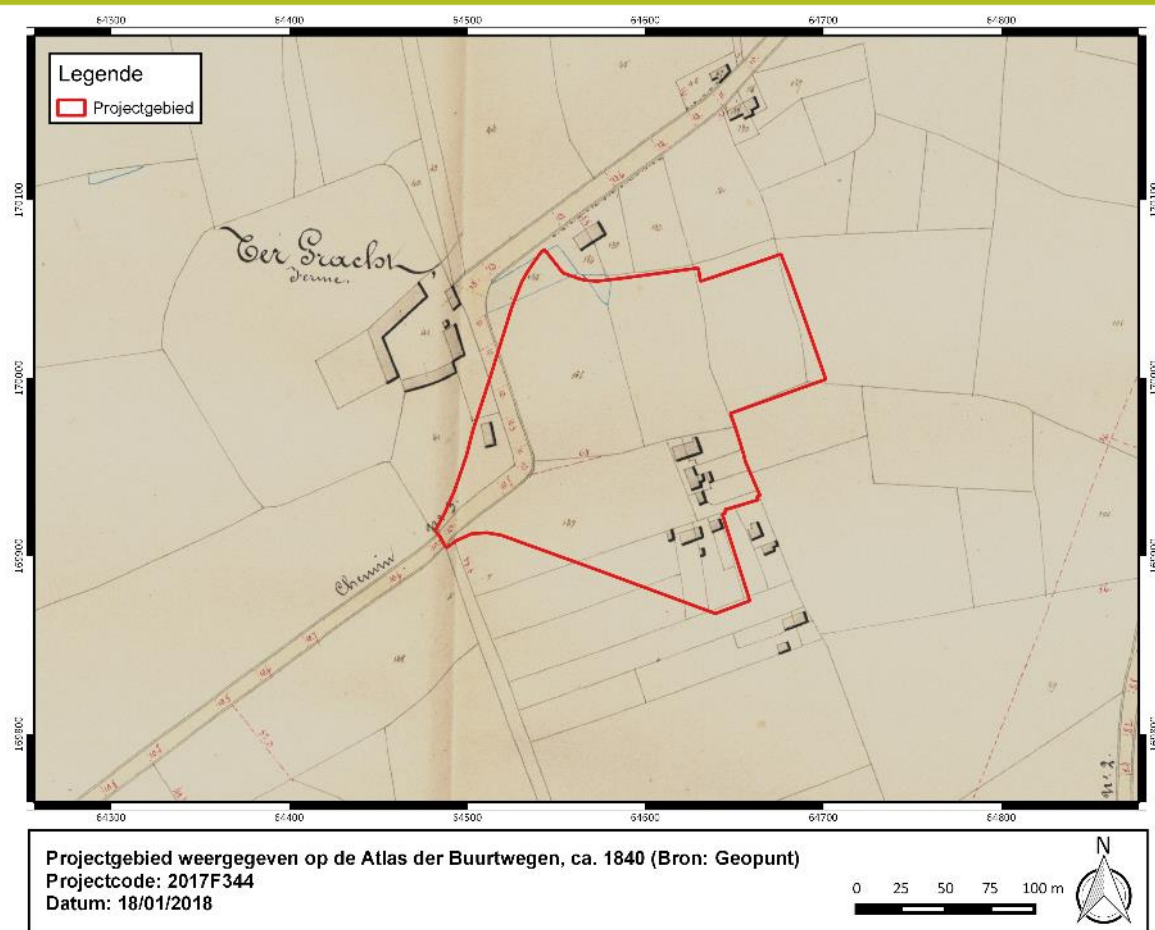
² Archeologische Monografieën, nr 13 (1986) „Twintig Zuid-Westvlaamse hoeven" deel 2 (1980), pp. 109-116.

terug op een meervoudige site die zich quasi integraal binnen de contouren van het onderzoeksterrein situeerde. Hieromtrent geven archiefbronnen desalniettemin geen uitsluitsel.

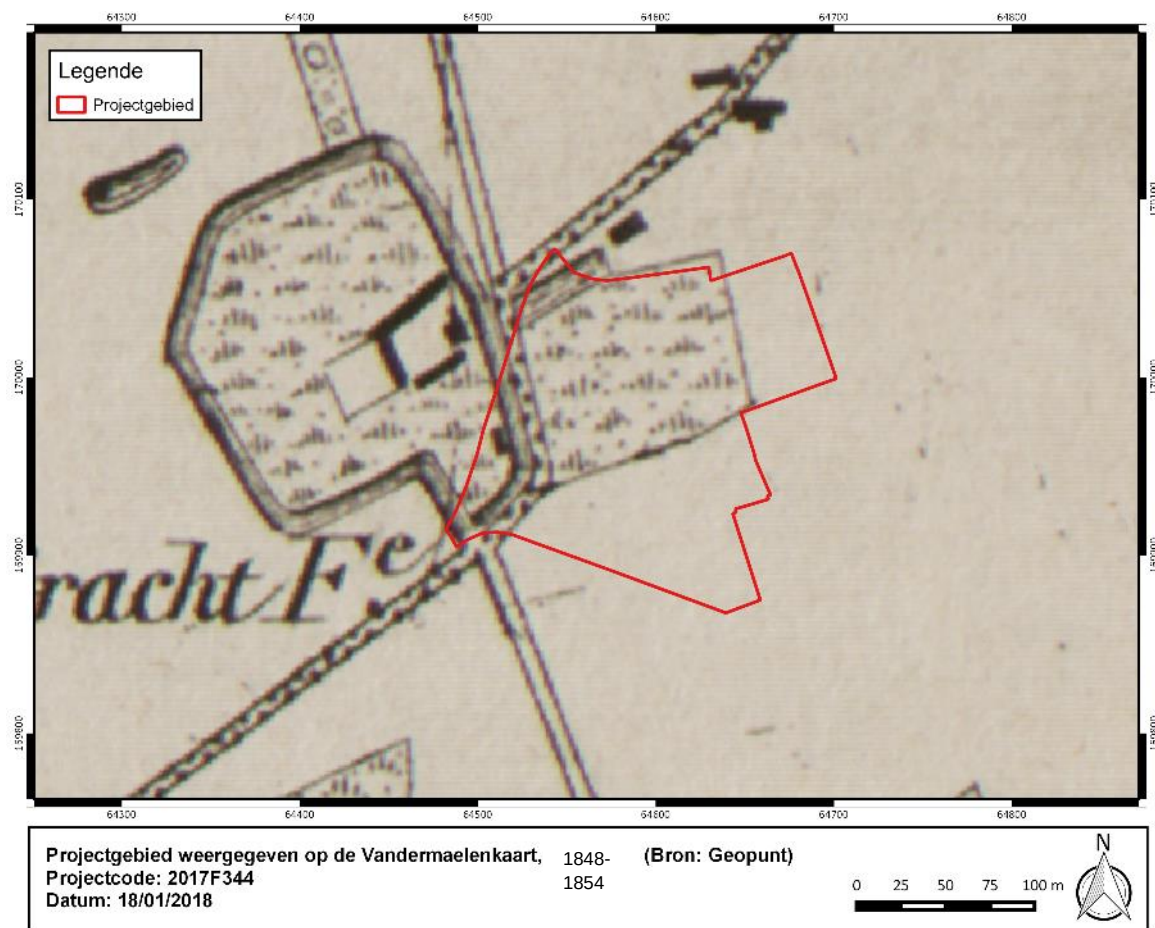

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

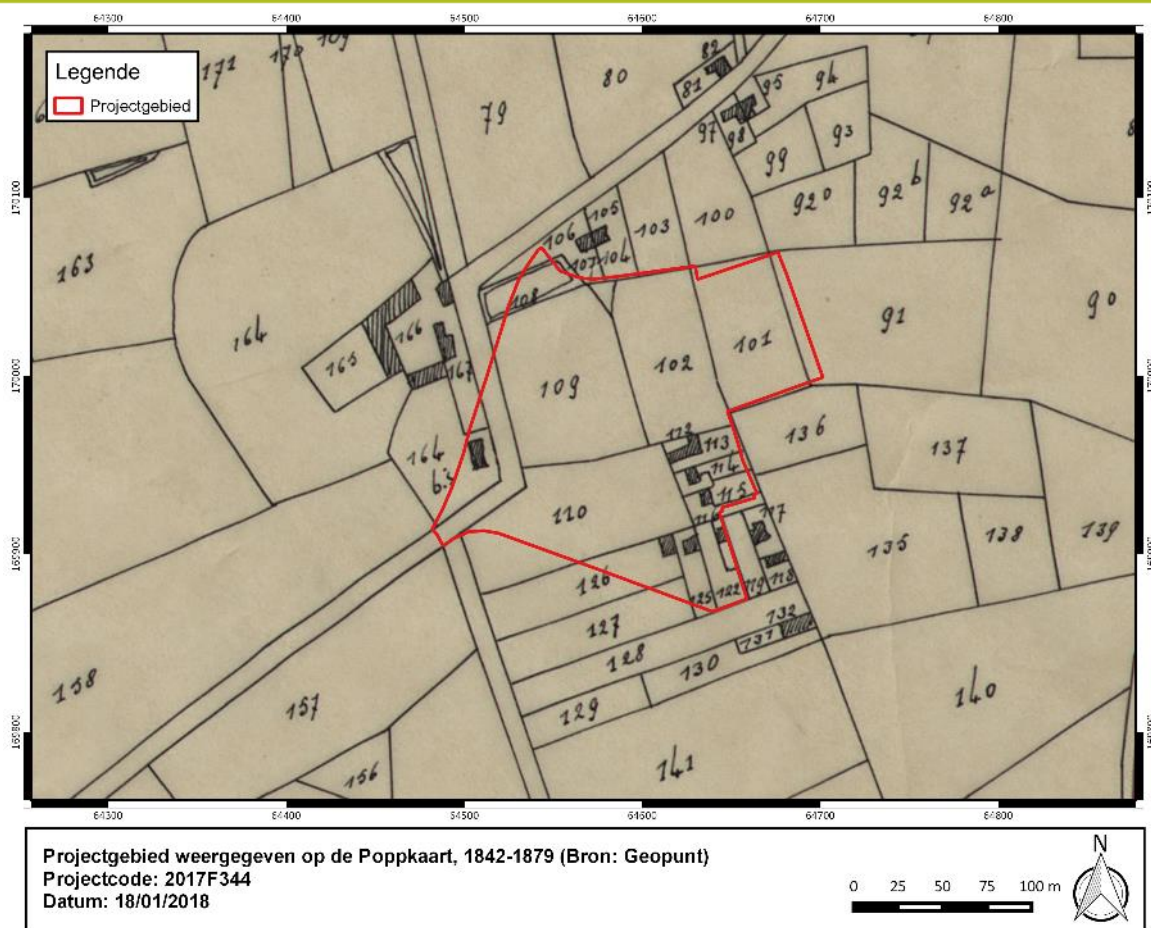
De 19de eeuwse historisch-cartografische indicatoren geven tevens bebouwing weer binnen de contouren van het plangebied. Het betreft een aantal bouwstructuren in het oostelijk deel van de onderzoekzone en een enkele bouwmassa in het westelijk deel van het projectgebied. De omgrachting is enkel op de Vandermaelenkaart weergegeven. Doorheen het plangebied loopt een noord-zuid georiënteerde wegenis. De hoeve Ter Gracht is weergegeven als een bijna volledig gesloten vierkantshoeve. De Vandermaelenkaart geeft weiland weer centraal binnen het onderzoeksterrein.

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

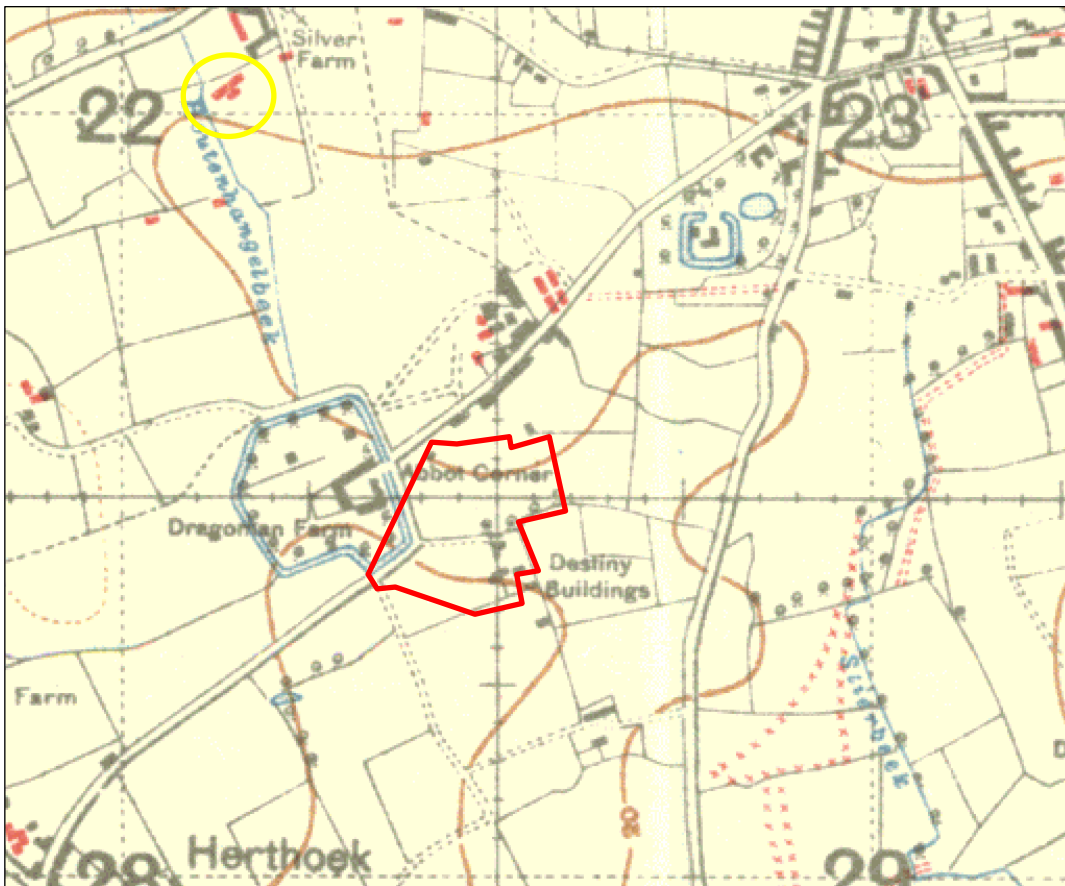
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1842-1854 (Bron: Geopunt).

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

Tijdens de Eerste Wereldoorlog situeert het onderzoeksterrein zich binnen het Duitse hinterland. De Duitse bezetter legt een militair vliegveld aan tussen de Ieperstraat, de Dadizelestraat en de Witte Molenstraat. De locatie van dit vliegveld is weergegeven op de loopgravenkaart van december 1917 (gele cirkel). De loopgravenkaart van september 1918 geeft duidelijk barakstructuren weer binnen de grenzen van de onderzoekzone. De omwalde site wordt aangeduid met de benaming Dragoman Farm.

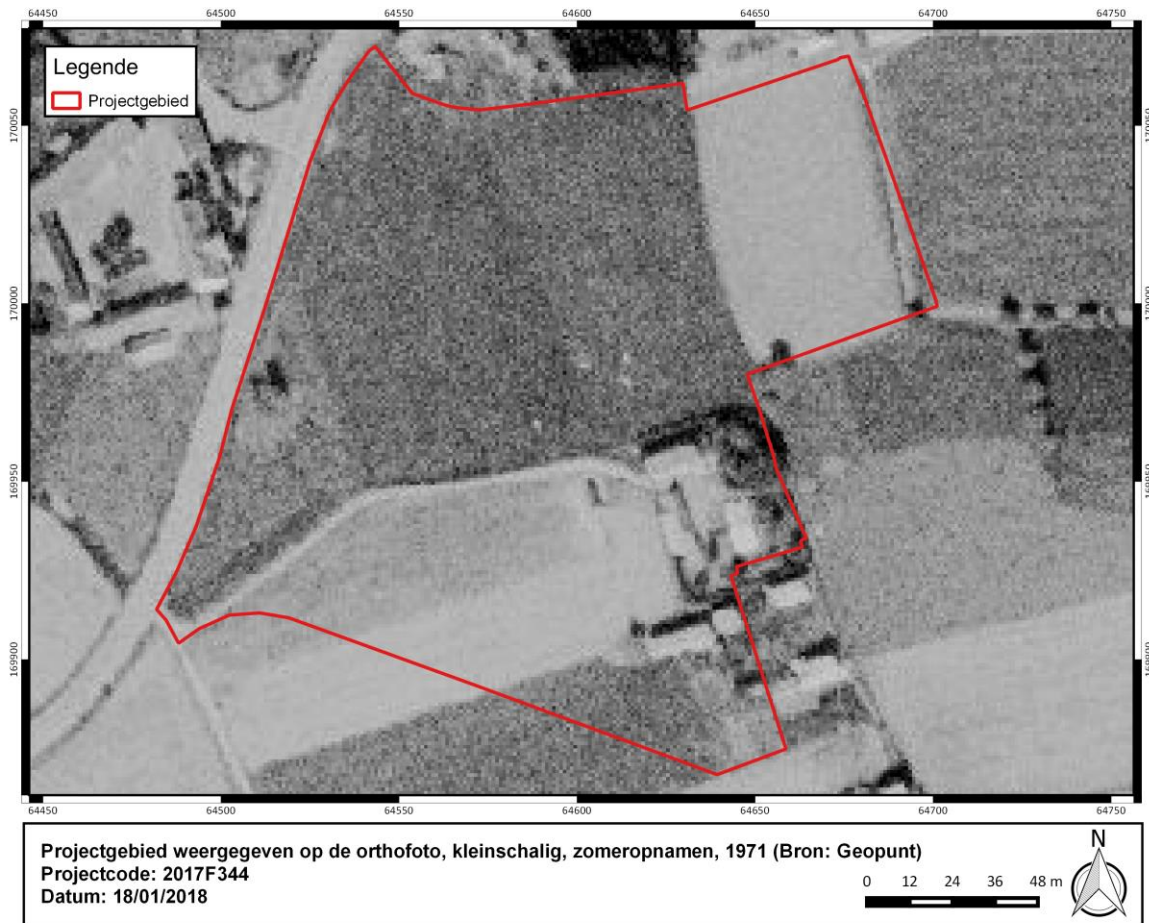
Gedurende de Tweede Wereldoorlog wordt het vliegveld, die tijdens het interbellum opnieuw werd aangelegd door Belgische militairen, uitgebreid in zuidelijke richting. Het vliegveld was in gebruik tot op het einde van WO II. Tijdens de slag om de Leie, op 23 mei 1940 wordt Moorsele fel beschoten, waarbij de Sint-Martinus en Sint-Christoffelkerk zwaar beschadigd worden.

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de loopgravenkaart, december 1917 (Bron: Memory Maps - 20-28NE-9A-051217).

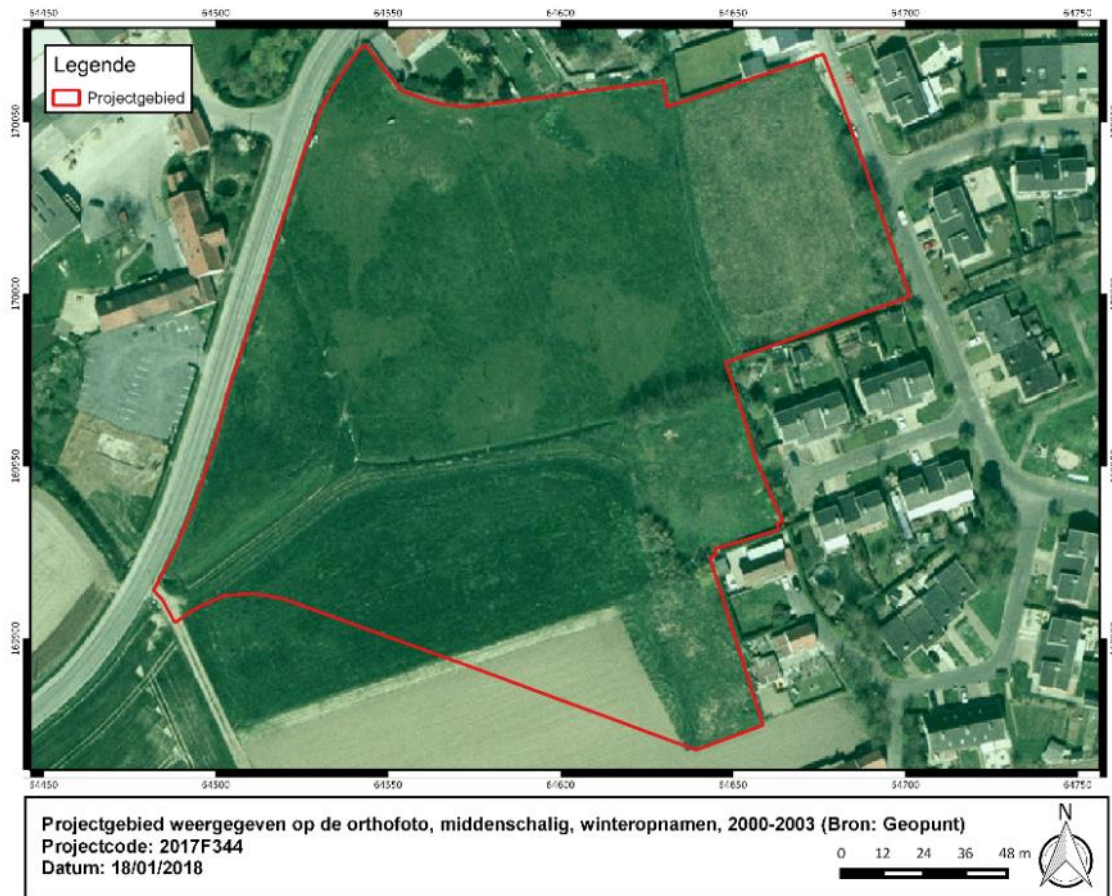
Er is weinig evolutie waarneembaar in het bodemgebruik binnen de contouren van het plangebied. Het plangebied is quasi integraal in gebruik als akkerland. Op de orthofoto van 1971 is in het oostelijk deel van de onderzoekzone bebouwing waar te nemen. Deze bebouwing is reeds afgenomen op de orthofoto 1979-1990 en verdwenen op de orthofoto 2000-2003. Thans is het terrein niet bebouwd. In de oostelijke zone is er verspreide vegetatie waarneembaar in de vorm van boomgroei. Centraal doorheen het plangebied loopt tevens een grachtensysteem.

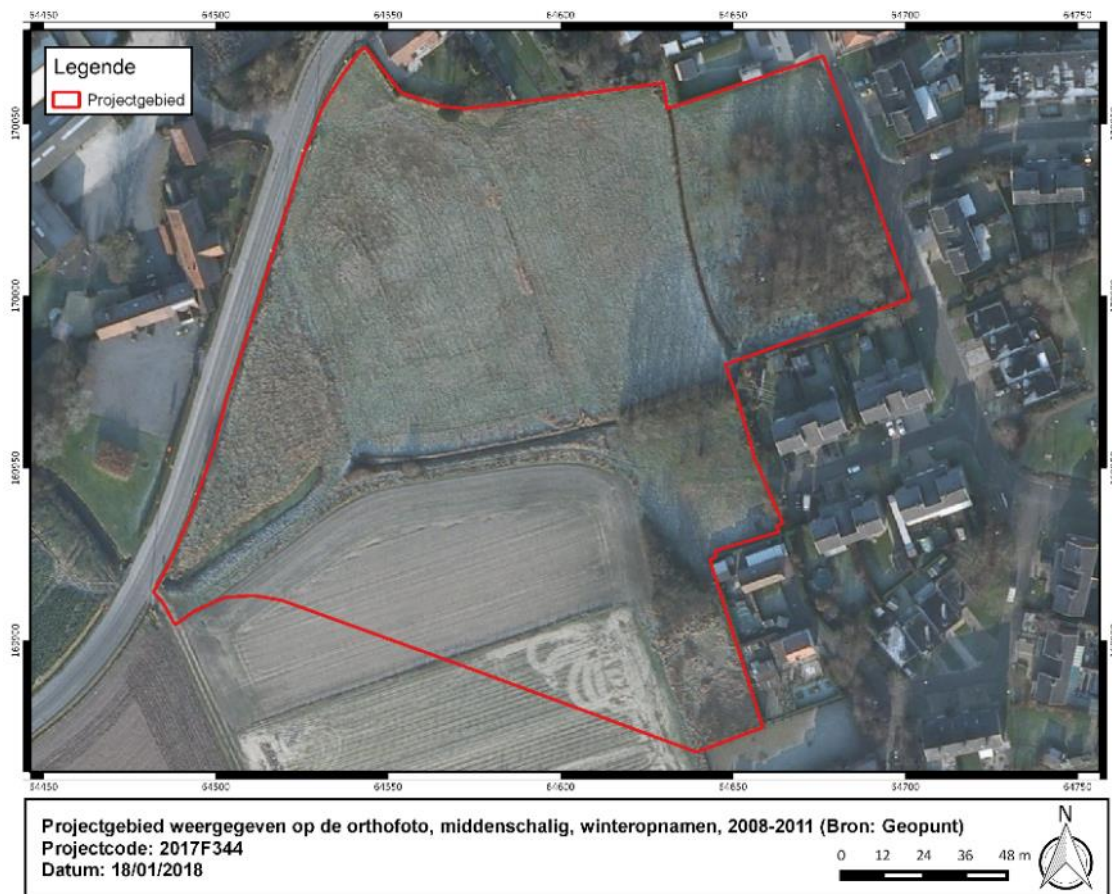
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

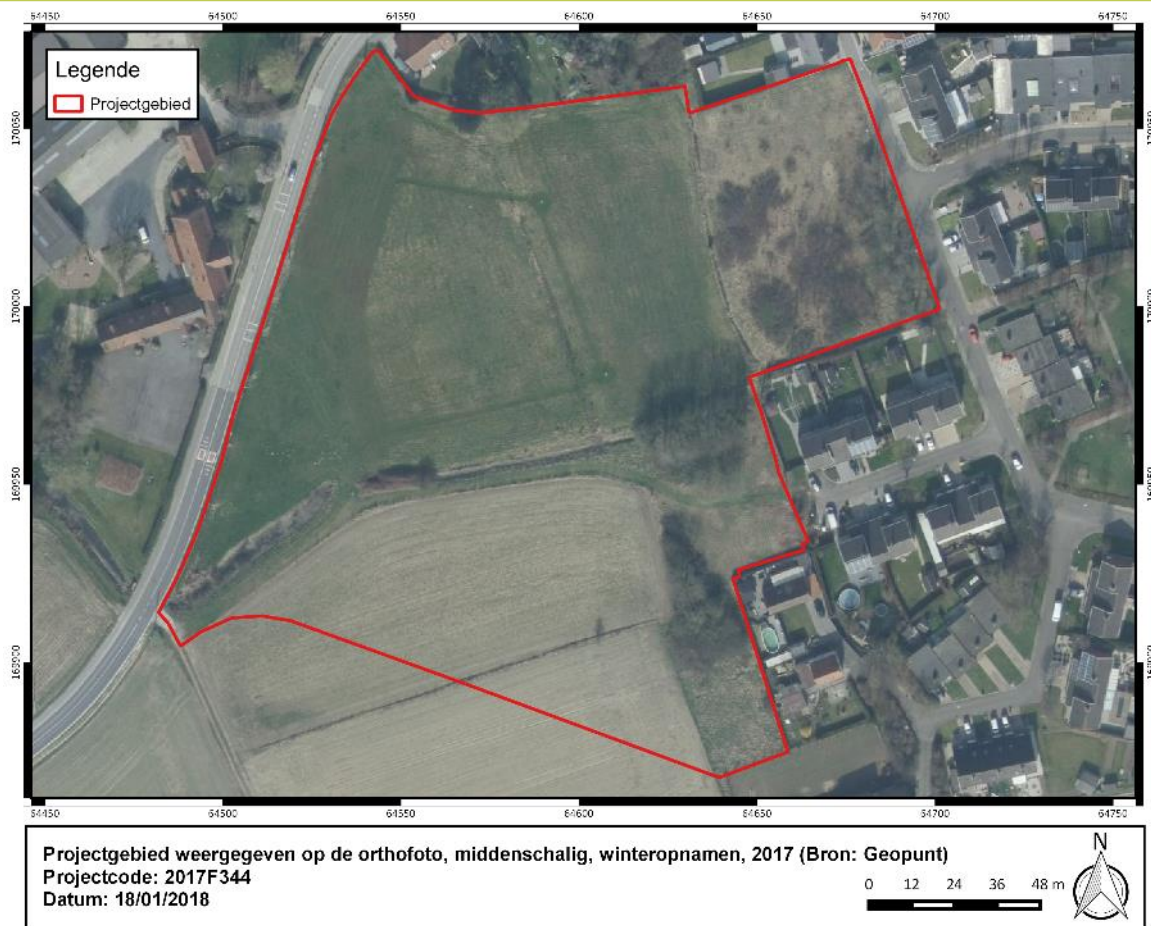
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

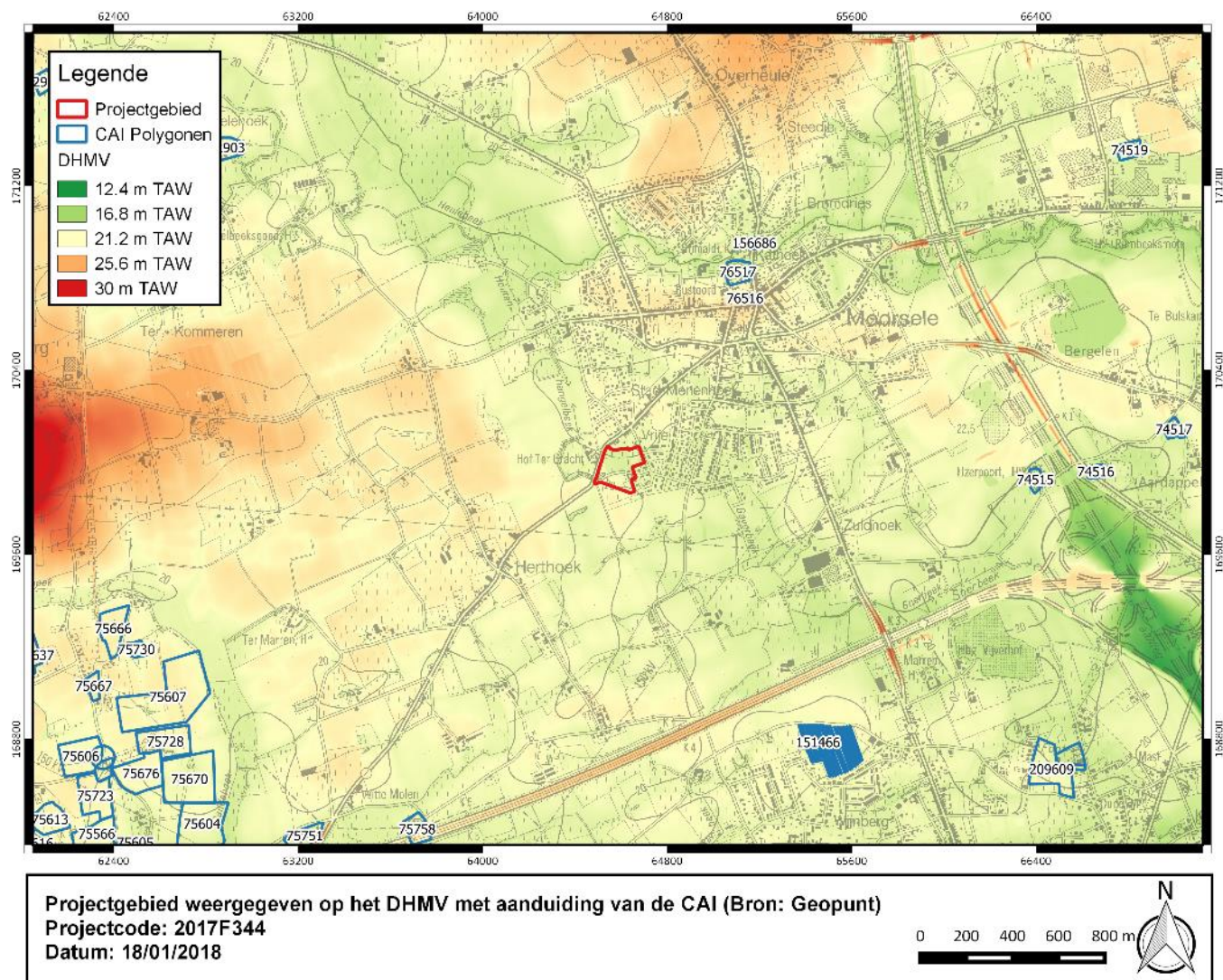

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.3.2 Beschrijving van de gekende archeologische waarden

Op het plangebied of de directe omgeving zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. Onderzoek in de ruime omgeving wijst op menselijke aanwezigheid vanaf het neolithicum tot op heden.

Voor het onderzoeksgebied werden in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed in de nabije omgeving volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld:

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt)

1. Archeologische vindplaatsen

76516	Opgraving (1982); NK: 15 meter Late middeleeuwen: kerk, eerste kerkgebouw vermoedelijk ontstaan in het midden van de 11de eeuw – 3 laatmiddeleeuwse, bakstenen grafkelders Bron: Despriet, Ph. 1983: Moorsele: Opgravingen in de Sint-Maartenskerk, in <i>Archaeologia Mediaevalis</i>, 25-26/02/1983, p. 67.
76517	Opgraving; NK: 15 meter Late middeleeuwen: motte – versterkt kasteel – vluchtburch Bron: Despriet, Ph. 1985: Het Kasteel van Moorsele, in <i>Archaeologia Mediaevalis</i>, 15-16/03/1985, p. 27-28.
151466	Opgraving (2010); NK: 15 meter Romeinse tijd: aardewerk – dakpannen, tegulae, imbrices Midden-Romeinse tijd: landelijke nederzetting uit de 2de en 3de eeuw n.Chr.. Er werden 3 gebouwen aangetroffen, vermoedelijk drie opeenvolgende fasen van dezelfde rurale nederzetting. Vermoedelijk vanaf 2de kwart van de 2de eeuw omgeven door een greppelsysteem (als perceels- of erfindeling), waarop een wegtracé aansluit. Resten van hoofdgebouwen (waarvan mogelijk één van het type Alphen-Ekeren) en bijgebouwen - Langs het wegtracé werden ten minste 2 brandrestengraven (mogelijk 5) bijgezet - 2 waterkuilen en 2 waterputten - Romeins aardewerk (waaronder zoutcontainers, witbakkend aardewerk (mortaria), Low Lands Ware 1) - De greppels en greppelsystemen getuigen vermoedelijk van een lokaal wegtracé, waarlangs enkele crematies zijn bijgezet Late middeleeuwen: greppelsystemen – waterkuilen – poel – aardewerk Onbepaald: residuele voorwerpen in silex en fragmenten maalsteen, alsook een wetsteen 22 fragmenten silex (waarvan 11 fragmenten sporen van bewerking vertonen) - 16 ijzeren fragmenten, 1 geplooid koperen lipje Bron: Verdegem, S.; De Smaele, B.; Thuy, A.; Pieters, H.; Vanden Borre, J.; Janssens, N., 2010. Definitief archeologisch onderzoek op de geplande verkaveling langs de Ezelstraat te Wevelgem (Versie 1), <i>Archeo Rapport</i> 1.
209609	Mechanische prospectie (2015); NK: 15 meter Onbepaald: greppels, kuilen en paalkuilen Neolithicum: Verschillende vuurstenen artefacten, waaronder een fragment van een gepolijste bijl. Ook enkele dikke handgevormde scherven met organische magering. De vondsten waren geassocieerd met een door colluvium afgedekte depressie, en een paleobodem. Late middeleeuwen: site met walgracht

	WO II: resten van een FLAK-stelling Bron: Ryssaert C., Devroe A., Billemont J., Arckens M. 2015: Wevelgem- Vinkestraat. Proefsleuvenonderzoek i.o.v. VMSW, Deinze.
--	--

2. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

74515	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74516	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74517	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74519	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
75751	Indicator cartografie; NK: 15 meter Onbepaald: site met walgracht
75758	Indicator cartografie; NK: 15 meter Onbepaald: site met walgracht
156686	Indicator cartografie; NK: 250 meter Nieuwe tijd: watermolen (koren- en oliemolen) Bron: Mattelaer, P. 2008: De watermolens van het Leiegebied, Leiegouw 50.2, 325-374.

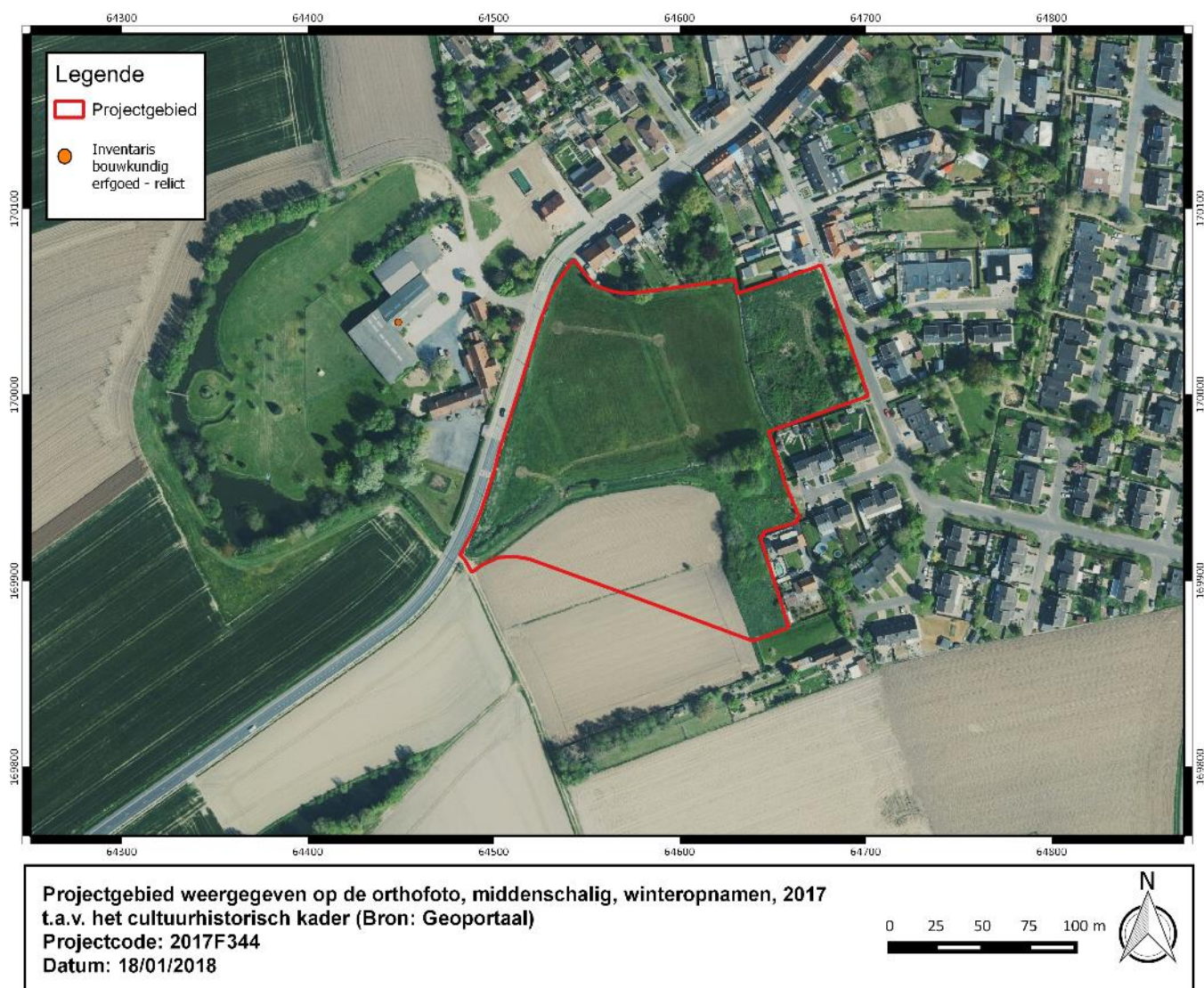
Veldprospecties

75566	Veldprospectie (1998); NK: 15 meter Neolithicum: lithisch materiaal 17de eeuw: aardewerk Bron: archief van Philippe Despriet, voorzitter Archeologische Stichting voor Zuid-West-Vlaanderen
75604	Veldprospectie (2000); NK: 15 meter Neolithicum: lithisch materiaal Romeinse tijd: 3 scherven

	Volle middeleeuwen: roodbeschilderd aardewerk Late middeleeuwen: aardewerk Bron: archief van Philippe Despriet, voorzitter Archeologische Stichting voor Zuid-West-Vlaanderen
75606	Veldprospectie (2000); NK: 15 meter Neolithicum: lithisch materiaal Romeinse tijd: aardewerk 17de eeuw: aardewerk Bron: archief van Philippe Despriet, voorzitter Archeologische Stichting voor Zuid-West-Vlaanderen
75607	Veldprospectie (2000); NK: 15 meter Neolithicum: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk Onbepaald: site met walgracht Bron: archief van Philippe Despriet, voorzitter Archeologische Stichting voor Zuid-West-Vlaanderen
75613	Veldprospectie (2000); NK: 15 meter Neolithicum: lithisch materiaal Midden-Romeinse tijd: grijze wandscherf - dunwandig scherfje (mogelijk van een geverniste beker) 16de eeuw: aardewerk Bron: archief van Philippe Despriet, voorzitter Archeologische Stichting voor Zuid-West-Vlaanderen
75666	Veldprospectie (2000); NK: 15 meter Neolithicum: a-typisch Late middeleeuwen: aardewerk Bron: archief van Philippe Despriet, voorzitter Archeologische Stichting voor Zuid-West-Vlaanderen
75667	Veldprospectie NK: 15 meter Neolithicum: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk

	Bron: archief van Philippe Despriet, voorzitter Archeologische Stichting voor Zuid-West-Vlaanderen
75670	Veldprospectie NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal 16 ^{de} eeuw: aardewerk – glazen pottles Bron: archief van Philippe Despriet, voorzitter Archeologische Stichting voor Zuid-West-Vlaanderen
75676	Veldprospectie NK: 15 meter Neolithicum: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk Bron: archief van Philippe Despriet, voorzitter Archeologische Stichting voor Zuid-West-Vlaanderen
75723	Veldprospectie (1986); NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk Bron: Vandamme, P. 1986-1987: Archeologisch onderzoek in de gemeente Esen. Prospektie-analyse-synthese, Onuitgegeven licentiaatthesis RUG, 3 delen.
75728	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht Bron: archief van Philippe Despriet, voorzitter Archeologische Stichting voor Zuid-West-Vlaanderen
75730	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht Bron: archief van Philippe Despriet, voorzitter Archeologische Stichting voor Zuid-West-Vlaanderen

1.3.3.3 Projectgebied gesitueerd ten aanzien van zijn landschappelijk en culturele kader

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofot, middenschallig, winteropnamen, 2017 t.a.v. het cultuurhistorisch kader (Bron: Geoportaal).

Ten westen van het plangebied situeert zich een bouwkundig erfgoedrelict. Het betreft de Hoeve ter Gracht, waarvan de benaming afkomst is van de heerlijkheid Ter Gracht, de oudste en vermoedelijk de belangrijkste heerlijkheid te Moorseele. Eertijds meervoudig omwalde hoeve met kasteelmote, reeds aangeduid op de Ferrariskaart (1770-1778). Thans, sterk verbouwde hoeve met semi-gesloten opstelling en deels bewaarde omwalling ten zuidwesten. Ten oosten, vrijstaand poortgebouw met ingebouwde witbeschilderde kapel, toegewijd aan O.-L.-Vrouw van Lourdes. Boven de boogvormige poort, wapenschild van de familie De Beer, tevens bewaarde schamppalen. Sterk aangepast zijn het woonhuis ten oosten, de schuur ten noordwesten en de stal ten zuiden.³

³ Geoportaal

1.4 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling aan de Wittemolenstraat te Moorsele, deelgemeente van Wevelgem. Het terrein is ca. 2,75 ha groot en is in gebruik als landbouwgrond.

Landschappelijk gezien is Moorsele gelegen in de zandleemstreek, met de Kezelberg als hoogste punt. Het grondgebied wordt doorsneden door de Heulebeek die op ongeveer 1,2 km ten noorden van het plangebied stroomt. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen bovenop fluviale afzettingen van het Weichseliaan. Het sediment bestaat uit (natte) zandleem. De gegevens wijzen op een relatief éénduidige bodemkundige situatie waarbij eventueel erfgoed bestaat uit klassieke sporenarcheologie en zichtbaar is onder de bouwvoor. De landschappelijke situatie is niet van die aard dat er een verhoogde trefkans is inzake menselijke aanwezigheid tijdens het mesolithicum.

Historische en cartografische bronnen wijzen op een ruraal karakter van de ruime omgeving. Uit de cartografische gegevens blijkt dat zich direct ten westen van het plangebied een omwalde hoeve bevindt waarvan het grachtlichaam de westelijke sector van het plangebied doorsnijdt. Op de Ferrariskaart wordt de hoeve 'Ter Gracht' genoemd. Naar alle waarschijnlijkheid situeert het plangebied zich ter hoogte van het neerhof van deze oude heerlijkheid. Op recente orthofotos zijn tevens lineaire structuren te herkennen die mogelijk te interpreteren zijn als grachten of perceelsindeling.

Op het plangebied of de directe omgeving zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. Onderzoek in de ruime omgeving wijst op menselijke aanwezigheid vanaf het neolithicum tot op heden. Concreet bestaat de verwachting uit klassieke sporenarcheologie waarbij eventueel aanwezige resten zichtbaar zijn onder de teelaarde. De meest geschikte onderzoeksmethode is een proefsleuvenonderzoek.

1.4.1.1 Interpretatie van aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

Het bureauonderzoek heeft geen gegevens aan het licht gebracht waardoor aangenomen kan worden dat delen van het terrein vrij zijn van archeologisch onderzoek. In tegendeel wijst het cartografisch materiaal op de aanwezigheid van de omwalling van hoeve 'Ter Gracht' in de zuidwestelijke hoek van het plangebied. Op de jongste orthofoto zijn eveneens centraal in het plangebied lineaire structuren waarneembaar die op zijn minst door middel van proefsleuven en kijkvensters in kaart gebracht dienen te worden.

Deel 2: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

Archeologische Monografieën, nr 13 (1986) „Twintig Zuid-Westvlaamse hoeven" deel 2 (1980), pp. 109-116

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Inventaris Onroerend Erfgoed

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

Deel 3: Bijlagen

Projectcode	2017F344
Onderwerp	Wevelgem 't Vrije
Plannummer	1
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2018

Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/06/2017

Plannummer	3
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Uitgravingen en aanvullingen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	4
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Ontworpen toestand
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	5
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2018

Plannummer	6
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Traditionele Landschappen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2018

Plannummer	7
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Tertiair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2018

Plannummer	8
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Quartair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2018

Plannummer	9
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2018

Plannummer	10
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Potentiële bodemerosiekaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2018

Plannummer	11
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Hoogtemodel
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2018

Plannummer	12
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2018

Plannummer	13
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Hoogteverloop
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2018

Plannummer	14
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Waterlopen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2018

Plannummer	15
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Ferraris
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1771-1777

Plannummer	16
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Ca.1840

Plannummer	17
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Vandermaelen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1848-1854

Plannummer	18
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Poppkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1842-1879

Plannummer	19
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Loopgravenkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1917

Plannummer	20
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Loopgravenkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1918

Plannummer	21
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1971

Plannummer	22
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1979-1990

Plannummer	23
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2000-2003

Plannummer	24
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2008-2011

Plannummer	25
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2017

Plannummer	26
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	CAI
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2018

Plannummer	27
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Cultuurhistorisch kader
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2018